

N. 6

SIGNAL • NUMMER 6 • 1944

Belgia 3 fr. / Böhmen-Mähren 4 kr. / Bulgarien 8 leva / Danmark 50 øre / Finland 5 mk. / Frankrike 5 fr. / Italia 3 lire / Kroatia 15 kuna / Nederland 30 cents / Norge 50 øre / Portugal 2 esc. / Romania 25 lei / Sverige 55 øre / Sveits 50 rappen / Serbia 10 dinar / Slovakia 3 ks. / Spania 1.50 pts. / Tyrkia 15 kurus / Ungarn 70 fillér / Sørsteiermark, Ostland 40 Pig.

Signal

Udvalgte bøger
i Tromsø

**I Røde
Kors' tjeneste**

Til artikkelen
„Ridderlighetens skjoldbærere“
i dette nummer

NUMMER 6 · 1944

SIGNAL

BRINGER

	Side
Krigen som verdenskamp	
Den korrekte terror. De anglo-amerikanske bombeflys „krigsviktige“ mål	2
Under sovjetvåpenet. Bilder fra Teheran	3
De bosniske skogers romantikk? Historien om en av de forente nasjoners øverstkommanderende. Av Giselher Wirsing	4
Kjensgjerninger og dokumenter. Etter kominterns oppløsning ..	8
Ridderlighetens skjoldbærere. Den internasjonale røde korskomité	11
Panservogner — mellom to slag. Om de harde kamper i øst	16
Det nye verdensbilde — Europas framtid	
Mennesket — en teknikkens slave? Europa på vegen til en ny verdensanskuelse	36
Hvordan vi lever	
Professor Lothar Kreuz. En av de hardt sårede soldaters største hjelpere	25
Mannen som stjal stradivariene. Fra en ny film „Die Zauber-geige“	30
Forbilde og inspirasjon. Mozart og Weber i det europeiske musikkliv	33

COPYRIGHT 1944 BY DEUTSCHER VERLAG BERLIN

FOR EUROPAS FRIHET

En av Langemarck-brigaden

Hans bergmannsliv var inndelt i skiftrytme. Dette arbeidet, som er møysommelig og farefullt, formet den unge flamlender F. G. og forsterket i ham utholdenheten i karakteren hos hans heimlands mennesker.

Politikk bryr han seg ikke noe om, trettingen mellom partiene var ham i mot, han måtte røres dypt for så med hele sin personlighet å bli en upåvirket følgesvenn. Denne forandring i hans liv bevirket nasjonal-socialismen, hvis tanker han gjorde seg fortrolig med. Det oppsto derfor ingen „politiker“, som over korporasjonene snek seg inn i et parlament, men en mann som kjente til fundamentale nødvendigheter og verdier.

Europas kamp mot bolsjevismen og USA-miskmask fikk ham til å gå inn i Waffen-SS. ISS-stormbrigaden „Langemarck“ har han funnet sin plass. Navnet på det lille stedet Langemarck i hans flanderske heimland, som er knyttet til de hardeste kamper i den første verdenskrig, er for SS-frivillig F. G. en forpliktelse og symbolet på den overbevisning at Europa bare kan bestå, hvis det står sammen mot de romfremmede makter.

Den korrekte terror

Englenderne og amerikanerne påsto atter og atter at deres bombeflyvere ved angrepene på Europa bare siktet på den krigsviktige industri og militære anlegg. „Signal“ viser her ved hjelp av tusener av eksempler, hvordan det er i virkeligheten

Samtale i hurtigtoget

På en reise vestover hørte jeg for ikke lenge siden en samtale mellom to herrer, som pratet om dagangrepet på Braunschweig dagen før. Den ene av dem — en eldre mann, syntes å ha bekymringer for sin familie, som bodde i denne byen. Den andre, en yngre mann, som snakket rent tysk med lett utenlandsk aksent, forsøkte å få ham vekk fra disse bekymringene — åpenbart meget velvillig. „Jeg forsikrer Dem at De kan være helt rolig“, hørte jeg ham si. „Ja, hvis det hadde vært englendere! Men til dagangrep blir det jo nesten utelukkende satt inn tunge amerikanske bombefly. Amerikanerne angriper virkelig bare industrimål, som er krigsviktige. Sivilbefolkningen, særlig i byens sentrum, hvor det ikke ligger noen industri, har virkelig ikke noe å frykte fra deres side, hvis det da ikke skulde skje et uhell. Og så igår! Det var jo helt klart vær! Da var det ikke engang mulighet for et uhell. De kan være helt rolig!“ Slik talte den fremmede.

Utenfor en landsby

Ikke bare byen Braunschweig, men også en rekke idylliske landsbyer i dens nærhet hadde hørt til de korrekte terroristers omhyggelig utvalgte objekter under et av angrepene på den gamle welferbyen. En kvinne fra Geitelde kom nettopp styrtende ut fra fjøset — oppskaket av de uhellsvangre ned-susende bomber — da hun så hovedbygningen på gården gå opp i flammer for sine øyne. Ved en helt korrekt brannstiftelse pleier det å se ut slik — som en jo kan finne på gamle framstillinger av brannkatastrofer i billedbøkene. Fosforstikkflammene slår straks og samtidig opp av taket, fra alle etasjer, fra alle vinduer og dører. Dette synet så den stakkars kvinne for seg, da hun ubekymret om de bombene som enno stadig hylte rundt henne, skyndte seg mot huset, hvor hennes tre barn oppholdt seg, det ene lå enno i vuggen. Fortvilet sprang hun inn i flammene fant sin eldste-gutt engstelig skjult under trappen, rev ham til seg med uforklarlig kraft, brakte ham tumlende i sikkerhet ut på gårdsplassen.

Der helte hun straks en bøtte vann over det svidde hodetørkle og kjolen og sprang tilbake inn i flammene til de to andre barna. Foran døra til sove-

værelset fant hun den femårige lille piken på gulvet, alt bevisstløs. Barnet hadde hentet den lille broren ut av vuggen og vilde redde ham, og var så brutt sammen. Moren løftet opp den livløse lille datteren og bar henne ut på gårdsplassen.

Han var bare på permisjon . . .

Her var det imellomtiden kommet hjelp til. Den gamle naboen og hans sønn, en soldat fra østfronten som nettopp var på permisjon i landsbyen. Kvinnen rakte den gamle den eno bevisstløse lille piken og vendte seg igjen mot huset, hvor no bjelkene på tak alt begynte å falle sammen. Som gjennom en veltjørende tåke så hun plutselig fjøset, sprengt i stykker, det var truffet av en sprengbombe. Et redselsfullt sekund fikk henne til å stivne. Som i en drøm forsto hun at det hadde vært det uforklarlige støt, som hadde kastet henne over gutten hennes. Dette sekundet var nok til å gi soldaten anledning til å gripe inn. Han skjov kvinnen med et fast tak bort til gutten, som skrek av redsel. „Den lille henter jeg, det er ikke kvinnearbeid, bli her, jeg bringer den lille ut til deg!“ sa han med en kraft, så bondekonaen føyde seg, og så sprang han med lange skritt inn i huset.

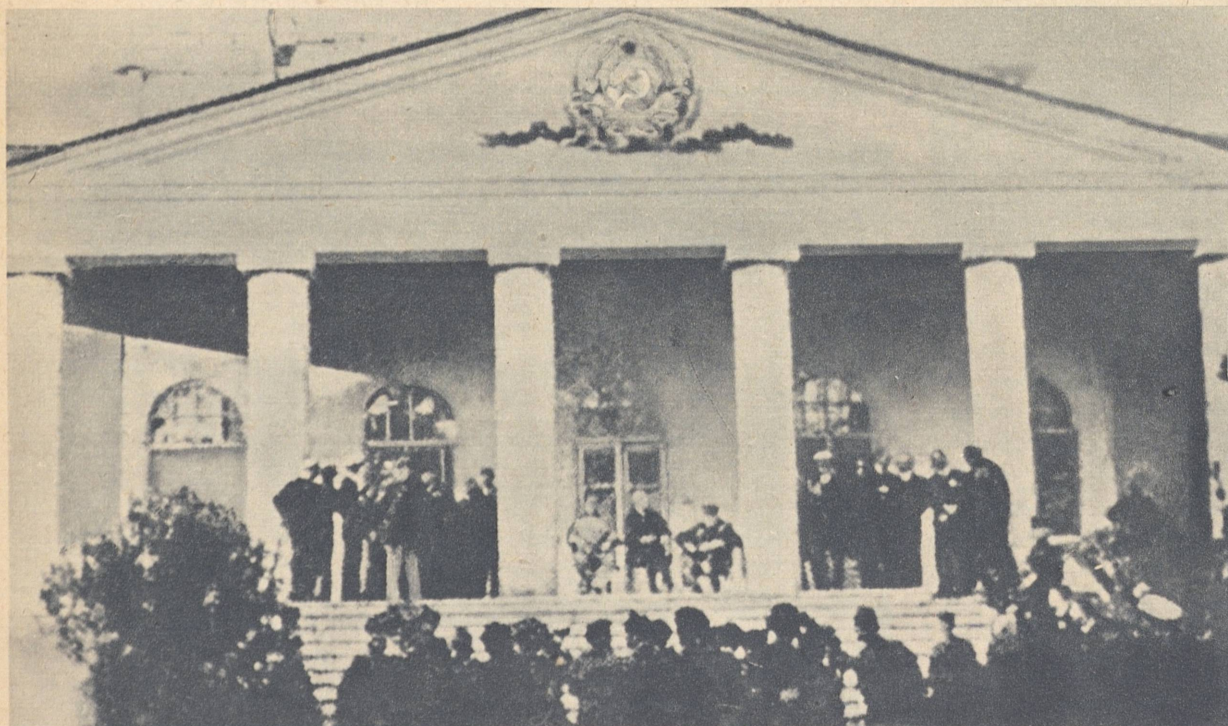
Det forløp no gruffullt spennende sekunder. Da styrtet gavlen på taket ned over døra. Her kunde ingen komme ut mer. Som en vanvittig løp bondekona rundt huset til inngangen på baksiden. En ny detonasjon kastet henne til jorden. Hun tvang seg opp igjen, og kom rundt til bakdøra. Imellomtiden var den også styrtet sammen. Det var ikke lenger mulig å komme inn der. Kvinnen vilde i sin fortvilelse allikevel styrte inn i de glødende ruiner, da hun følte hvordan gutten hennes, som var løpt skrikende etter henne, holdt henne fast in kjolen. Gutten skrek noe, som hun ikke forsto. Man pekte opphisset mot frukthagen. Nun fulgte med øyene hånden hans. Da så hun soldaten. Man lå ved siden av det første epletreet i det våte vintergresset. Kvinnen løp bort til ham nesten bevisstløs — og vilde løfte ham opp. Da så hun at han var død. I hodet hadde han et dypt sår. Men spebarnet holdt han enno halvt inne i armen, nesten varsomt bøyd over det, som om han enno i døden vilde beskytte det med sitt legeme. Barnet levde, det skrek med sine lungers fulle kraft.

Full enighet: Europa porsjonsvis til sovjetrusserne — men hva sier den ene til sine velgere og hvor lenge vil den tredje enno le... (Stalin, Roosevelt og Churchill under Sovjetambassadens våpen i Teheran)

UNDER SOVJETVÅPENET

Sovjetrussernes regjeringssjef, USA.s president og den britiske premierminister gir fotografen foran Sovjetambassaden i Teheran det ønskede bilde på solidaritet

Mannen som po Stalins ordre skjøv til side en emigrantregjering og — de usa.-britiske interesser på Balkan: Josip Broz, kalt Tito. „Signal“ beretter om ham på de følgende sider

De bosniske skogers romantikk?

Historien om en av de forente nasjoners øverstkommanderende. Av Giselher Wirsing

„Signal“ oppfordrer Dem til i en historiebok fra året 2007 å stifte bekjentskap med en av våre dagers mest usannsynlige, men til siste bokstav sanne begivenheter, for dermed å bane en veg gjennom nutidens jungel av forvirrende og motstridende etterretninger. Serbernes og kroatenes lidelser blir dermed synlige, og enno mer, hvem der er skyld i dem

I de berømte forelesninger av den sveitsiske historiker Jakob Bruckham om „Verdenskrisen i det 20. århundre“, som ble offentliggjort i år 2007 finner man følgende bemerkelsesverdige avsnitt:

„ . . . Først våren 1944 trådte den for samtidige så vanskelig forståelige tendens i omstillingen av de åndelige fronter under den annen verdenskrig åpent fram i dagen. Sjelden har i allfall i historien møtet mellom de hovedansvarlige for en krigførende koalisjon ført til en så stor fiasko som tilfelle var med den allerede omtalte konferanse i Teheran. Det dilemma den britiske politikk på dette viktige tidspunkt var kommet i, ses enno i dag best av det skriftstykke som Churchill dikterte i Egypt mellom jul og nyttår 1943 og som er blitt offentliggjort som et tillegg til hans memoarer. Man ser av dette hvordan den britiske premierminister, skjønt han på dette tidspunkt enno var inspirert av en viss optimisme, måtte tilstå overfor seg selv at England fra no av ikke hadde noen som helst sjanse lenger til å gå inn for sine mindre europeiske allierte, i hvis navn det i 1939 hadde begynt krigen. Det umulige i å forhandle med Stalin om dette tema — det polske, jugoslaviske og greske spørsmål, så vel som ordningen av forholdene i Algerie og Sør-Italia, som på dette tidspunkt allerede holdt på å bli kaotiske, må ha virket sterkt deprimerende på den britiske statsmann. Allerede få uker etter konferansen i Teheran så iallfall Churchill seg tvunget til etter en heftig notevexling med sovjetregjeringen å la polakkene i London fälle likesom de jugoslaviske og greske eksilregjeringer i Kairo allerede var blitt ofret i Teheran. Som et særlig ubehagelig moment kom hertil at selvfølgelig heller

ikke Atatyrks etterfølgere med den allerede ovenfor omtalte realisme på dette tidspunkt lenger hadde noen tvil om hva de garantier var verd, som var lovet dem av sovjetregjeringen på grunnlag av inngående samtaler.“

„I det hele lar altså det bilde makten frambyr før begynnelsen av den siste store avgjørende kamp seg karakterisere på følgende måte: Sovjetunionen viste etter sin militære framrykning i 1943 ikke lenger noen lyst til overhodet å drøfte sine daværende forbundsfellers ønsker. Såvel for Polen som for det sammenbrutte Jugoslavia og for Hellas hadde den enten sine egne, av pålitelige kommunister bestående regjeringer, allerede i beredskap eller, som i Jugoslavia, innsatt, mens forberedelsene i Algerie til kommunistenes makt-overtaking allerede var gjort i detalj. England hadde ikke mer noen håndgripelige trumfer å sette opp mot denne utvikling. Det egentlige bemerkelsesverdige var no at det britisk-sovjetrussiske forbund uunngåelig måtte føre til at borgerkrigen bredte seg videre fra land til land i Europa og dermed danner det egentlige karakteristikkum ved den nest siste fase i den annen verdenskrig. Etter Frankrikes og Italias spaltning kjempet no polakker mot polakker, grekere mot grekere, serbere mot kroater og til og med kroater mot kroater og serbere mot serbere. Det av de sørslaviske folk bebodde rom viste seg på grunn av sine utilfredsstillende geografiske forhold som et særlig egnet eksperimentfelt for den av Sovjetunionen planmessig fremmete borgerkrig. Da hverken England eller De forente stater var i stand til å mestre dette truende kaos, da hermed tvetydigheten i de ideologier krigen var blitt begynt med viste seg på det frykteligste, var det uunngåelig at der

i de europeiske folk, som var rystet av den åpne og hemmelige borgerkrig, atter var et voksende antall av dem som satte sitt håp til at Tyskland vilde hevde seg som den ordnende makt overfor dette truende kaos. Særlig typisk herfor var utviklingen i det sørslaviske rom som vi må belyse noe nærmere på grunnlag av samtidige kilder, før vi tar fatt på de avgjørende begivenheter i 1944 . . .“

En mann ved navn Josif Broz

Våren 1937 ser man i ventesalene på jernbanestasjonene i alle europeiske land store fargerike plakater som innbyr til besøk på verdensutstillingen i Paris. For reisende til Exposition Mondiale gis der ekstra reisemoderasjon på nesten alle europeiske jernbaner. Også i land hvor det ikke i alminnelighet er så enkelt å få et pass til utlandet, blir visa for utreise til Frankrike gitt glatt. Men ikke alle reisende, som er dratt avgårde utrustet med inngangsbilletter, brokete programmer og bons på forutbestilte hotellværelser i det overfylte Paris, slipper gjennom inngangsporten til Exposition Mondiale på den annen side av Pont Jéna. På verdensutstillingen i Paris blusser den fredelige konkurranse mellom store og

små folk i verden opp for siste gang under en velsignede himmel. Men jorden rystes allerede av dumpe støt som buldrende i det fjerne forteller om en uhyre katastrofe som nærmer seg. Funksjonærene i de franske reisebyråer i Beograd og Agram f. eks. undrer seg i disse måneder over at mange tusener av temmelig merkelige skikkelser henter de reduserte billetter til Paris hos dem. Disse folks utseende gir en neppe høve til å slutte at de kan bevilge seg et opphold i Paris til tross for alle begunstigelser. Men de reiser avsted. Ingen av dem har noensinne fått se Paris. Allerede i Sør-Frankrike blir de på avtalte stasjoner umerkelig hentet ut av togene av agenter og transportert til den spanske grense. I de små franske grensebyer der er der i gang en livlig menneskesmugling, hvorved de spanske kommunisters internasjonale brigade stadig blir tilført ny kanonføde. Ca. 11 000 jugoslaviske statsborgere ble på denne måte transportert til Spania sommeren 1937.

Den internasjonale kommunistiske organisasjon hadde forberedt alt utmerket. Ansvarlig for menneskesmuglingen i Jugoslavia var terroristen Josip Broz, som i en årekkje var ettersøkt av

To konger, som stolte på England. Det tidligere kongerike Jugoslavias tidligere monark (til venstre) Peter II., var som Georg II. av Hellas (til høyre) flyktet til London. I slutten av 1943 dro han til Kairo. Stalin hadde i mellomtiden gitt Tito i oppdrag å sette igjennom bolsjevikenes krav på Balkan

politiet i Beograd og Agram. Av de 11 000 mann som Broz, overensstemmende med de planer som var utarbeidet i Moskva, hadde smuglet til det røde Spania, er neppe 1000 vendt heim igjen. Resten er forkommet, falt eller død ett eller annet sted. Ingen har bekymret seg om det, Josip Broz deltok seinere sammen med den franske kommunistleder André Marty i den lille byen Albacete i den militære utdanning av kommunistene i den internasjonale brigade. Han hadde hevdet seg som en førsteklases tillitsmann for sine oppdragsgivere.

Våren 1944 er det et år siden det i Moskva høytidelig ble bekjentgjort at den tredje Internasjonale var oppløst. Men av den internasjonale brigades to organisatorer i den spanske borgerkrig er i mellomtiden den ene blitt den viktigste mann i Algerie som de franske kommunisters ordfører, mens den andre under navnet Tito er blitt en av den britiske og amerikanske regjering offisielt anerkjent øverstbefalende for en alliert armé — han har no selv tillagt seg titelen marsjal av Jugoslavia.

På denne tid avviser den jugoslaviske eksilregjering i Kairo stadig samarbeidet med Josip Broz, enskjønt den britiske og amerikanske venstrepressen stadig mer utilhyllt beskylder den unge kong Peter for at hans avvisning av Tito er et bevis for hans „reaksjonære sinnelag“. Disse aviser i London og New York betjener seg intetanende av dekknavnet Josip Broz, hvem den flittig fletter laurbærkranser uten å ane at ordet „Tito“ ikke betyr annet enn begynnelsesbokstavene til den kroatisk oversettelse av „Hemmelig internasjonal terroristisk organisasjon“.

Hverken avisene i England eller Amerika eller regjeringene, som på Stalins inntrengende ønske har erklært Josip Broz som „likeberettiget øverstbefalende“, synes å ane at den nye kollega av generalene Eisenhower, Montgomery og sir Maitland Wilson er en mann som ikke bare har sittet i fengsel for politiske forbrytelser, men også for tallrike kriminelle handlinger.

Utdannet som smed og mekaniker,

benytter han i tyveårene sine ferdigheter til å lage falske nøkler og brekkjern, blir dømt som innbruddstyv og blir i 1928 satt på frifot ved et alminnelig amnesti. I fengselet har Broz stiftet bekjentskap med medlemmer av en kommunistisk terroristisk organisasjon, med hvilken han fra no av opprettholder forbindelsen. Det jugoslaviske politiske akter forteller om hans deltagelser i et røveroverfall i landsbyen Kayserika ved Agram i februar 1933, hvorunder noen landgendarmer blir såret og en drept. De forteller videre om Josip Broz' medlemskap i en falskmynterbande, som sannsynligvis også står i forbindelse med terroristorganisasjonen. Statsadvokaten i Agram lar Broz forfølge for forfalskning av 733 jugoslaviske 50-dinarer. Men også med politiske forbrytelser blir navnet Josip Broz stadig satt i forbindelse.

Da ble jorden for varm for ham i Jugoslavia. Han er i mellomtiden medlem av sentralkomiteén for det jugoslaviske kommunistiske parti og blir ad sin terroristorganisasjons hemmelige veier smuglet gjennom Balkan og Tyrkia til Moskva, hvor han straks opptas ved den såkalte Lenin-høgskole, den berømte utdannelseinstitusjon for kommunistiske terrorister, hvor de fleste kommunistledere i de europeiske land er blitt utdannet. Her møter Broz også for første gang André Marty. Tre år seinere ser vi ham dukke opp som organisator for den kommunistiske menneskesmugling til Spania.

Da den internasjonale brigade blir slått og spredt for alle vinde, vender Broz tilbake til Jugoslavia på et pass som er utstedt på ingeniør Josip Tomane. Passet er helt ekte. Det stammer fra Lenin-høgskolen. Da det jugoslaviske politi tross herfor på ny blir oppmerksom på Broz, skifter han flere ganger navn, inntil han sluttelig dukker opp igjen omkring årskiftet 1941/42 i Bosnias ville fjellegner.

Man kan kanskje innvende at krigen ofte også uforvarende bringer det anstendigste menneske i pinlig nærhet av eventyrlige skikkelser som er steget opp med underverdenens opprotede dynn.

Bosniske bønder, som av bolsjevikiske bander under Titos befaling var blitt fratatt sin eiendom. Deres hus ble brent ned, og åkrene ble ødelagt. Så kom tyske tropper og tilintetgjorde de sovjetrussiske bander. No vender bøndene igjen tilbake fra sine skjulesteder. Med hjelp av de tyske soldatene tar de no fatt på gjenoppbyggingen

Etter hemmelig oppdrag av Stalin. Det amerikanske tidsskrift „Liberty“ bringer en framstilling av Tito, der alt i den spanske borgerkrig opptrådte på bolsjevikenes side som organisator. Etterat England og USA på Stalins forlangende hadde måttet la Peter II. falle, blir Tito no forherliget av dem som balkansk frihetskjemper

Denne innvendig, som man forlegent hvisket til hverandre i London og Washington, da det etterhvert begynte å bli bekjent at denne merkelige „øverstbefalende“ Broz er en av politiet etter-søkt innbruddstyv, falskmyntner og vegrøver, denne innvendig kan slett ikke gjelde, da den britiske og amerikanske etterretningstjeneste meget vel visste at ikke bare denne såkalte selv, men også alle de som omgir ham er liknende skikkelser.

En attentatmann fra 1910

Man kan f. eks. nevne forbindelsesmannen mellom Tito og sovjetregjeringen i Moskva, den tidligere militærattasjé oberst Bogdan Simić, som i mars 1941 spilte en avgjørende rolle under forberedelsen av general Simovićs skjebnesvangre kup, ved hvilket oppløsningen av den jugoslaviske stat ble innledet. Bogdan Simić var med å undertegne vennskapstraktaten mellom Sovjetunionen og det daværende Jugoslavia med hvilken den forblendede offisersklikk omkring general Simović trodde seg sikret mot Tysklands motforholdsregler. Denne oberst Simić — i dag en bedaget herre — organiserte allerede i 1910 i Bosnia et attentat mot den østerrikske keiser Franz Joseph, hvilket riktignok mislyktes. Han hørte til den hemmelige organisasjon av serbiske offiserer som under navnet „Forening eller død“ eller også „Sorte hånd“ ble den direkte foranledning til utbruddet av den første verdenskrig. Av denne terroristiske offisersgruppe, hvis leder var sjefen for etterretningsavdelingen i den serbiske generalstab, forøvdes seinere mordet i Serajevo på tronfølgeren Franz Ferdinand. Simić hørte til den engeste krets av organisatorer i Serajevo, der som bekjent ble finansiert av den daværende russiske militærattasjé i Beograd, oberst Artamanov. Så intimt henger begivenhetene i første og annen verdenskrig sammen at der på visse steder dukker opp igjen de samme terroristiske figurer, som bare i overensstemmelse med de endrede tidsforhold har satt nye emblemer på sine luer. No er det sovjetstjernen med hammer og sigd.

Et annet medlem av Titos „regjering“ er den spanske jøde Mossa Pijade, som vil gå inn i det serbiske folks historie som slakteren fra Montenegro.

Pijade, en kunstmaler, er kjent som aktiv kommunist allerede siden 1918.

I 1924 ble han arrestert på grunn av terroristiske handlinger og satt så med korte avbrytelser nesten 15 år i fengsel, idet en del av hans straffer likesom hos Broz hadde rent kriminelle grunner.

Da det daværende Jugoslavias arméer våren 1941 ble slått innen ti dager av den tyske forsvarsmakt, var det uunngåelig at der i de uvegsomme fjell-egner, framfor alt i sørvest, dannet seg hulrom som det foreløpig ikke ble satt inn tyske tropper til å rense, fordi det her ikke mer dreide seg om militære problemer av betydning. Der hvor den, dessverre fra begynnelsen av indre oppløste og tvilsomme 2. italienske armé hadde skullet skape orden — framfor alt ved adriaterkysten og i det montenegrinske fjelland — dannet der seg i disse hulrom meget snart farligesvulster, som den øverstbefalende for den 2. italienske armé på ingen måte prøvde på å fjerne med energi. Hertil hørte Montenegro, som etter italiensk ønske atter ble anerkjent som uavhengig land, en-skjønt de italienske kommandanter ikke var i stand til å gjenopprette ordenen der. I dette tidsinterregnum dukker Mossa Pijade opp i Montenegro med en broket sammenrasket bande og utøvde i flere måneder et redseleregiment, under hvilket etter anslag av regjeringen Nedić i Beograd minst 50.000 mennesker mistet livet. Dette er 10 prosent av befolkningen i dette tynt bebodde fjelland. Etter Italias sammenbrudd har de montenegrinske og serbiske aviser offentliggjort lange lister over Mossa Pijades offer, hvorved det viste seg at der på mange steder, som f. eks. på kurstedet Kalasi, neppe er blitt tilbake mer enn 40 prosent av de voksne menn. De øvrige ble pint på det grusomste og kastet i en myr ved elva Kara, som kommunistene betegnet som hundekirkegården. Beretningene fra Serbia nevner en rekke kloster og kirker som av kommunistene var blitt omdannet til fornøyleslokaler, en framgangsmåte som er blitt anvendt hyppig også i Bosnia av andre bander under kommando av Josip Broz.

Skumle eksistenser

Allikevel er det ikke bare terrorister som har sluttet seg til Tito, men også andre tvilsomme eksistenser, framfor alt dr. Ivan Ribar, som seinere er blitt utnevnt til sjef for Titos „regjering“ og hvis fortid viser de typiske trekk hos de skumle politiske krefter, som stadig

har spilt en skummel rolle i det politiske liv i det sørøstlige Europa.

Ribar kom som advokat fra Agram til Beograd da den jugoslaviske stat ble til og hvor han i løpet av kort tid ble president i parlamentet. Om trent et decennium hørte han der til de bekjente skikkelser som bak kulissene gjennomførte et uløselig rot av personal-politiske og finansielle aksjoner. Ribars visittkort, hvorpå der framleis sto „Tidligere president for skupstinalen“ (parlamentet) kom ham til stor hjelp herunder. Men sluttelig ble han innviklet i en finansskandale som tvang ham til å forsvinne fra den politiske billedflate.

En tsjekkisk venn av Ribar ved navn Drah så seg truet gjennom den agrarreform som ble gjennomført dengang i Tsjekkoslovakia og hvorved hans kjempemessige grunneiendommer, som var verd hundremillioner av kroner, vilde blitt beslaglagt. Ribar oppnådde no gjennom sine forbindelser at tsjekkeren Drah ble utnevnt til jugoslaviske presseattasjé i Wien, hvorved han plutselig kunde opptre som „utlending“ overfor de tsjekkiske myndigheter og redde sin formue. Pragregjeringen protesterte i Beograd, og det viste seg ved undersøkelse av affæren at Ribar hadde mottatt flere millioner dinarer for sin vennskapstjeneste. Dermed hadde han gjort seg umulig, og mens han sank fra trin til trin, endte han sluttelig hos Jugoslavias kamuflerte kommunistiske organisasjon som gjerne visste å betjene

seg av den strandede politiker som enno hadde mange forbindelser i Beograd. Derfor er det ikke å forbauses over at Ribar sluttelig dukker opp igjen midt i den terroristiske leir.

Hva angår den oss, denne makabre historie som viser det skumle levnetsløp til en rekke små skurker, bedragerer og strandede eksistenser? Lønner det seg overhodet å beskjeftige seg med dem? Er det ikke bare periferiske foreteelser som uunngåelig dukker opp under en folkekatastrofe av et slikt omfang som den annen verdenskrig er, for så hurtig å forsvinne igjen?

Vi vilde også ha ment det samme, og man kunde rolig overlate de tyske og kroatiske divisjoner og den serbiske general Nedićs ordenstropper, som vinteren 1943/44 etterhvert har revet opp Josip Broz' bander og klemt dem sammen, å fjerne disse svulster. Bandene på det tidligere Jugoslavias område er imidlertid meget mindre et militært enn et politisk problem. På konferansen i Teheran var de ett av de viktigste forhandlingspunkter for Stalin, Churchill og Roosevelt. Likesom det polske spørsmål er Titos kamp mot kong Peter blitt av vidtrekkende betydning for de såkalte forente nasjoner. Her blir der, likesom i Polen og Hellas, spilt blodig og fryktelig med folkenes skjebne. Ingen steder, kan man mer dramatisk se vege inn i mørket, som de folk må gå, der i troen på løfter fra de fjerne vestlige makter plutselig befinner seg foran et bolsjevikisk kaos.

Vegen ned avgrunnen

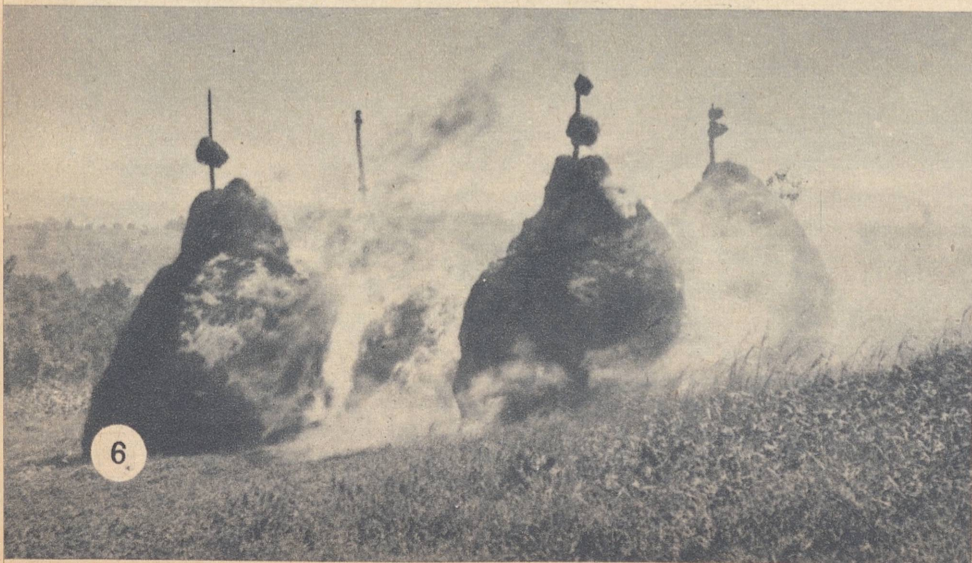
Månedene før beogradkupet den 27. mars 1941 er atmosfæren i Jugoslavias hovedstad så elektrisk ladet at man overalt hører gnistene sprake. Tyskland arbeider i denne tid for Jugoslavias tiltreden til tremaktspakten, gjennom hvilken denne stats ukrenkelighet skal garanteres. Spenningen mellom serbere og kroater, som gjennom to årtier hadde truet med å få denne kunstig sammentømrede statsbygning til å bryte sammen, vilde riktignok gjort en slik garanti problematisk, men i Berlin håpet man dog å kunne holde det jugoslaviske område utenfor krigen.

I Hellas er på denne tid allerede engelske tropper gått i land på fast-

landet. De britiske agenter og diplomater sparer hverken møye eller penger for å gjøre Jugoslavia til oppmarsjfelt for den 8. og 9. britiske armé. Den amerikanske agent Donovan har for en tid slått seg ned i Beograd for etter direkte oppdrag av presidenten å forsikre de opposisjonelle politikere og offiserskretser at de kunde være sikre på USA.s fulle hjelp, dersom de vilde vende seg mot Tyskland. Samtidig har sovjetsendemannen Lavrentjev, som kom til Beograd først sommeren 1940, benyttet vintermånedene til å spre et vidtforgrenet nett av politisk og kulturell propaganda over hele Jugoslavia.

For visse serbiske politikere blir bildet fra dag til dag mer forvirret, etterat de

Brennende avlinger kjennetegner Titobandenes veg gjennom det bosniske land. Bare et av de mange eksempler på ubarmhjertig ødeleggelse

Myrdet i bakhold. Kroatisk soldat i en rytterskadron ble offer for et av den bolsjevikiske „marsjal“s feige bandeoverfall

erfarer at president Roosevelt personlig fører flere lange samtaler med den jugoslaviske sendemann i Washington Fotic. De får det inntrykk at hele krigens skjebne virkelig vil avhenge av Beograds framtidige holdning.

Den 25. mars undertegner regjeringen Cwetković tilslutningen til tremaktpakten. Andre natten etter gjennomføres beogradkuppet under ledelse av general Simović, som i forvegen har mottatt bindende forsikringer fra såvel oberst Donovan som fra den engelske sendemann om passende hjelp. Det er dette kup som innleder slutten for den jugoslaviske stat som ble til i 1919.

Kupmennene er direkte avhengige av England og Amerika. Churchill legger slett ikke skjul på dette, idet han neste dag strålende erklærer offentlig: „Jeg har en gledelig meddelelse å komme med . . . Det britiske rike vil gjøre felles sak med den jugoslaviske nasjon og dens tapre regjering, og vi vil påta oss alle anstrengelser i fellesskap inntil den fullstendige seier er vunnet.“ Samme dag erklærer Churchills venn Smuts: „Slaget på Balkan er tapt for Tyskland. Hvem har bevirket dette? Den unge kong Peter — la oss kalle ham Peter den store.“

Også i Moskva viser man seg synlig tilfreds, selvom regjeringen Simović, som den på grunnlag av visse antydninger av sovjetsendemannen kunde formode, ikke får noen bistandspakt. Kupmennenes underhandlere oppnår bare av Molotov en vennskapstraktat, Moskva anser øyeblikket ikke modent enno.

Etter Jugoslavias sammenbrudd flykter Peter med sin regjering og lar tilbake bare en general som kjemper videre i Sørvest-Serbias utilgjengelige fjellterreng med restene av en divisjon: Draža Mihailović. Den tyske forsvarsmakt bekymrer seg til å begynne med meget lite om disse tilbakeblitte bander. Etterat også Kreta er falt, blir der bare få divisjoner tilbake i Jugoslavia og Hellas på dette tidspunkt, da den større kamp i øst allerede kaster sine skygger. Kong Peter og hans regjering blir imidlertid i London også i eksil høytidelig anerkjent som likeberettiget alliert, og det blir forsikret den fra England og seinere også fra De forente stater at man vil gjøre alt for engang å „føre den serbiske eksilregjering tilbake til Beograd“. Man vet dog så altfor nøye at all den lidelse som no er brutt inn over serberne og kroatene vilde vært unngått, dersom de britiske og amerikanske agenter ikke hadde anstiftet den meningsløse kamp.

Mihailovic kommer fram på scenen

I mellomtiden fortsetter bandekrigen på det serbiske og kroatisk område i beskjedent omfang. Draža Mihailović profiterer av at massen av den tyske forsvarsmakt, som den veldige kamp i øst legger beslag på, ikke formår å skjænke hans militært beskjedne, men uten tvil ofte vågelige og dristige foretagender, noen særlig oppmerksomhet.

Befriere fra redselsherredømmet. I de bosniske fjells kløstede terreng foretar menn i en Waffen-SS divisjon et dristig framstøt mot Titos bander, som vil utlevere landet og folket til bolsjevismen

I England og Amerika blir Mihailovićs skikkelse så seint som i de siste måneder av 1941 tillagt en meget overdreven betydning, hvilket er forståelig nok, så lite gledelig det ellers er høve til å rapportere.

Da den jugoslaviske eksilregjering i London for første gang blir omdannet i januar 1942, blir Mihailović formelt utnevnt til kong Peters „krigsminister“. Men allerede i disse måneder grep Moskva hemmelig inn. Jugoslavias kommunistiske parti var allerede høsten 1941 blitt forsterket med terrorister som — utdannet i den militærpolitiske skole ved Lenininstituttet i Moskva — blir sloppet ned i fallskjerm. I de vanskelig tilgjengelige områder mellom Serbia, Bosnia og Montenegro oppstår der høsten 1941 en planmessig ledet kommunistoppstand som har sitt sentrum i byen Užice, hvor kommunister i over to måneder oppretter et redselsherredømme, inntil de atter blir fordrevet av tysk politi og nasjonal-serbiske tropper. Her i Užice ble under ledelse av terroristen Broz-Tito det første forsøk gjort på å opprette en „sovjetstat“ som nøyaktig kopierte sovjetmønsteret. På denne tid allerede så Mihailović, som nok opprinnelig kan ha gledet seg over den uventede forbundsfele, at der åpnet seg en uoverstigelig avgrunn mellom ham og Titos bander.

I England og Amerika tar man til å begynne med bevisst ikke noen notis av kommunistenes opptrøden i Serbia og Kroatia. Tvertimot blir den amerikanske legasjon hos den jugoslaviske eksilregjering i London ostentativt forvandlet til en ambassade i november

1942 etterat man allerede på forhånd, i anledning av et besøk av kong Peter i Washington, i en felles erklæring av Roosevelt og Peter hadde framhevd „general Mihailović og hans tapre menns glimrende prestasjoner“.

Moskva skyver fram Broz

Omtrent samtidig har de kommunistiske bander, som i 1941 var blitt fordrevet fra Užice, atter samlet seg i Vest-Bosnia og no dannet et „antifascistisk råd“, for hvilket den allerede bekjente tvilsomme Iwan Ribar opptrer som president. Kalinin, Stalin og Molotov blir utnevnt til ærespresidenter. I dette øyeblikk begynner man i Moskva plutselig med åpne angrep mot kong Peters eksilregjering og framfor alt mot bandeføreren Mihailović, angrep som utilhyllert rammer Roosevelt og Churchill som beskyttere av serberne i London.

I januar 1943 må Eden for første gang meddele underhuset om bestrebelse gående ut på å opprette politisk enighet mellom de forskjellige bandegrupper på

jugoslaviske område. Moskva svarer herpå som vanlig med enno skarpere angrep som no plutselig også blir opp tatt av den stadig lydige britiske venstrepressen. „Daily Worker“ utgyter seg snart i like så sterke skjellsord mot den jugoslaviske eksilregjering i London som mot de forhatte polakker. „News Chronicle“, „Daily Herald“ og den vanlige flokk følger etter i noen avstand. Eksilregjeringen selv forsøker forgjeves ved utskiftning av forskjellige personligheter å fjerne de vanskeligheter som den trues med å komme opp i. Til all ulykke bryter der no blant londonemigrantene også uhemmet ut de gamle stridigheter angående den framtidige kroatisk-serbiske maktfordeling, mens Tito anser øyeblikket for kommet, til med sine bander å overfalle enkelte av Mihailovićs grupper som, idet de faller levende i hans hender, blir pint på det grusomste. Enno holder man imidlertid i London offisielt på kong Peter og Mihailović. I august 1943 erklærer

Fortsettes side 34

Det blir igjen sørget for dem. Barn, som var blitt heimløse på grunn av Titos bandekrig, blir etter befrielsen forpleid av tyskerne

Kjensgjerninger og dokumenter

ET ÅR ETTER OPPLØSNINGEN AV KOMINTERN

Den 22. mai 1943 kunngjorde sovjetkringkasterne at den revolusjonære verdensorganisasjon, den III. internasjonale eller „Komintern“, som ble opprettet i Moskva i 1919, den 15. mai var besluttet oppløst. Denne erklæring hadde følgende ordlyd:

„Det må slås fast at den kommunistiske internasjonale, slik den ble organisert på den første kongress i 1919 tilfredsstilte helt ut datidens krav, men at den i mellomtiden har tapt i betydning som følge av begivenhetene. I dag overstiger de oppgaver den internasjonale arbeiderbevegelse har satt seg, de muligheter Kominterns nuværende organisasjon byr på. Denne står dermed i veien for en sterkere konsolidering av arbeiderbevegelsen. Verdenskrigen har dertil skjerpet divergensene i det kommunistiske partis stilling i de forskjellige land. For øyeblikket består hovedoppgaven for folkene og særlig for arbeiderklassen i Tyskland og aksestatene i å kjempe for fjernelsen av det nuværende regime...“

Og videre:

„Kommunistene har aldri holdt fast ved avlegse organisasjonsformer. Således hadde Karl Marx heller ikke nølt med å oppløse den I. internasjonale da han anså tidspunktet inne til det. På grunnlag av disse betraktninger foreslår presidentskapet for den kommunistiske internasjonales eksekutivvalg:

1. å oppløse den kommunistiske internasjonale som ledende organ for verdensarbeiderbevegelsen,
2. å løse de tilsluttede kommunistiske partier fra deres forpliktelser som medlemmer av Komintern,
3. å oppfordre alle tilhengere av internasjonale til deltagelse i kampen mot Hitlers koalisjon og å framskynde undergangen for arbeiderklassens fiende, den tyske fascisme og dennes forbundsfeller.“

Den 10. juni 1943 supplerte „Pravda“, det offisielle organ for det russiske kommunistiske parti, denne kunngjøring med meddelelsen om at internasjonale presidentskap hadde spurt de enkelte seksjoner om hensiktsmessigheten med oppløsningen og at alle kommunistiske partier hadde billigert denne

Stalins dekret angående oppløsningen av III. internasjonale, tok sikte på å vekke et ganske bestemt inntrykk i London og Washington men også hos de nøytrale. Siden da er der gått nesten et år. „Schweitzer Monatshefte“ offentliggjør en artikkel av Raymond Deonna med hertil opplysende påvisninger, som vi i vesentlige deler gjengir nedenfor

Således har altså denne internasjonale organisasjon, som knyttet sammen de kommunistiske partier hele verden over under en ledelse, etter forutgående forespørsel hos sine medlemmer teoretisk opphørt å eksistere. Ved dette høve

er det interessant å merke seg den symptomatiske kjensgjerning at det sveitsiske kommunistiske parti, skjønt det i 1939 i sine statutter fjernet all omtale av å tilhøre den tredje internasjonale, dog ble bedt om å gi sin tilslutning.

Komintern er død, Komintern leve!

Følgende kjensgjerninger beviser at oppløsningen av Komintern hverken betyr opphevelsen av de internasjonale kommunistiske partiers aksjonsenhet eller „nasjonaliseringen“ av disse partiers mål, at disse tvertimot fremdeles fortsetter med å sette revolusjonens interesser foran sine egne lands.

Likvidasjonskomité

I første rekke kan det slås fast at presidentskapet for den kommunistiske internasjonale i sitt møte den 8. juni 1943 ga en kommisjon, bestående av Dimitroff, internasjonale generalsekretær, Manuilsky (som i mellomtiden har fått en utmerkelse av Stalin for „tjenester ytet for revolusjonen“) og Pieck (den samme agent som vi finner igjen i „den tyske befrielseskomité“), i oppdrag å likvidere den kommunistiske internasjonales „forretninger, organer og eiendommer“ (Sozialistische Bulletin, hemmelig organ, i slutten av juni 1943). Således ble det ovennevnte presidentskap erstattet med et triumvirat hvis virksomhet siden ikke har opphørt.

Den røde fagorganisasjonsinternasjonale og den kommunistiske ungdomsinternasjonale

Videre må der pekes på at oppløsningsdekretet ikke nevnte noe om en samtidig oppløsning av to internasjonale organisasjoner som tar sikte på omveltning og som er like så viktige som

selve kommunistpartiet, nemlig Profintern eller den røde fagorganisasjonsinternasjonale, hvis sete naturligvis er i Moskva og som forener de ekstreme venstreorganisasjoner over hele verden, og den kommunistiske ungdomsinternasjonale eller KIM, som omfatter ungdomskommunistene i hele verden; denne har et særskilt eksekutivvalg, som i normale tider regelmessig avholder sine kongresser i Moskva. Disse to internasjonale organisasjoner eksisterer altså videre. Profintern f. eks. vil sende delegerte til arbeidets verdenskonferanse som skal finne sted i juni 1944 (Le Peuple 6. november 1943). Hva angår den kommunistiske ungdomsinternasjonale, tør man, da der ikke er noen holdepunkter for dens forsvinnen, anta at den ikke har vært med på den eldre organisasjons tilsynelatende selvmord.

Internasjonale hjelpekomitéer

Det er bekjent at der ved siden av de kommunistiske partier og de to nettopp omtalte internasjonale videre ble dannet tallrike internasjonale hjelpeorganisasjoner, som tar sikte på omveltning, og hvis mål det er, underdekke av sport, underholdning, åndelige eller humanitære bestrebelser å få de kretser, som hadde avvist det kommunistiske parti som sådant, til indirekte å handle til fordel for de kommunistiske planer. Blant disse organisasjoner kan nevnes VOKS (selskap for

kulturelle forbindelser med Sovjetunionen), internasjonale for undervisningen, internasjonale for sport (Sportintern), internasjonale Røde Hjelp, den esperantistiske internasjonale, bøndernes internasjonale osv.

En innrømmelse

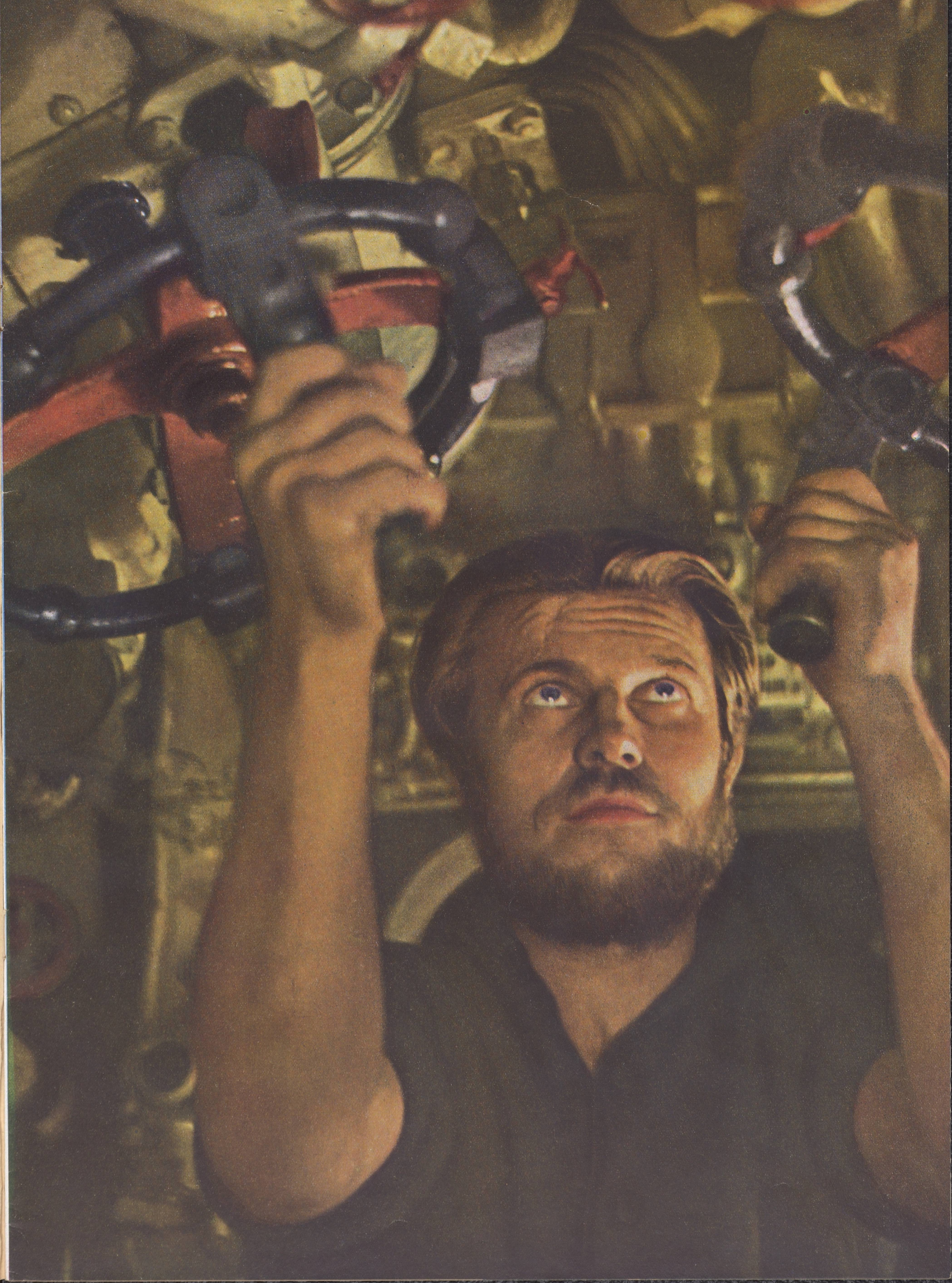
Et betydningsfullt dokument, som er kommet til vår kunnskap gjennom to forskjellige kilder, beviser at de ansvarlige ledere av de revolusjonære organisasjoner bare vilde lette sine omveltningssaksjoner med oppløsningen av den kommunistiske internasjonale, idet de tilsynelatende fjernet en effektiv hindring for sin propaganda. De ansvarlige ledere av de forskjellige kommunistpartier ble underrettet om at der med det første vilde bli tatt et sensasjonelt skritt fra moskvasentralens side, og at denne demonstrasjon bare vilde ha det ene mål å lette oppgaven for arbeiderbevegelsen:

„Om noen dager vil presidentskapet for internasjonale eksekutivkomité treffe en avgjørelse av største strategiske rekkevidde. Denne forholdsregel vil bli truffet på grunnlag av artikkel 8 i den kommunistiske internasjonales IV. verdenskongress' sluttresolusjon, og våre kamerater vil forstå at dens mål er å lette propagandaarbeidet for alle seksjoner. Det dreier seg i virkeligheten om å vinne de arbeidermasser for vår sak, som hittil ikke var enige i de kommunistiske idéer. For en kommunist teller imidlertid bare Marx, Engels, Lenins og Stalins lære. Det er nødvendig enno engang å minne alle våre instanser om dette før den avgjørelse som ventes blir offentliggjort. I den nuværende tid kan arbeiderklassens økonomiske og politiske kamper ikke vinnes, dersom de ikke ledes av et internasjonalt sentralbyrå.“ („The Tablet“, august 1943, „Les Archives du temps présent“, pressebulletin nr. 12/43 for 27. august 1943 og andre kilder).“

Er ikke disse setninger betegnende? Og beviser de ikke bedre enn bysantinske diskusjoner den betydning opphavsmennene til den kommunistiske verdensbevegelse har tillagt sin beslutning av 15. mai 1943?

Fortsettes side 18

RIDDERLIGHETENS SKJOLDBÆRERE

Den internasjonale røde kors-komité

Av dr. Christoph Frhr. v. Imhoff

Ridderlighet, humanitet og aktelse for menneskeverdigheten er selv i den nuværende  deleggelseskrig enno ikke gått under. Den internasjonale røde korskomit , som under ledelse av fremragende sveitsiske personer ble til ridderlighetens skjoldbærere, har satt seg til oppgave å vareta disse høyeste goder. „Signal“ bringer her en beretning om dette

I de første dagene i denne krigen sto vi unge tyske soldater fra en generasjon, som den første store verdenskrig bare hadde streift i barnedagene, ved Bzura i et hardt slag. Overfor oss lå en fiendtlig overmakt, som kjempet hardt og forbitret. Da vi gikk ut av kampen, tok vi med oss en liten gruppe polske soldater. De hadde overgitt seg. I spissen for dem sto en ung polsk offiser, som var såret. I en duell på bare noen få meters avstand var våpenet blitt skutt ut av hånden på ham. Han hadde neppe fått armen i bind, f r han grep etter sigarettetuiet og b d meg en sigarett. — Trekvart år seinere bad en liten gruppe franske soldater, som måtte ta fatt på vegen inn i fangenskapet, meg å sørge for at deres sårede løytnant ble reddet fra slagmarken. Vi hentet dengang den unge, blonde bretoner ut av granatilden og bar ham til nærmeste forbindingsplass. En av mine kamerater sa da at den ekte soldat først har hevdet seg, når han har vist seg slike oppgaver voksen. — Igjen trekvart år seinere: en hardt såret serber ga oss hånden, fordi vi midt under de hardeste kampene ga ham noe å drikke og sørget for å få ham transportert vekk. — I alle disse tilfellene var det kanskje ikke annerledes enn i tusen andre eksempler fra de to første krigs r. Men de viste en stum aktelse og anerkjennelse for en anstendig og ridderlig kampm te. Vi

tilskrev hverandre gjensidig det hellige alvor, hvormed vi var gått ut på slagmarken. Selv om kampene var aldri så harde, så ble alltid denne indre anstendighet i handling bevart. Derfor satte vi også et kors på graven til mangen en ukjent franskmann. Vi visste at v re fedre hadde gjort det samme, og det var ikke mindre v r plikt og v r overbevisning. Heri lå det en avglans av den tid, da en på slagmarken målte seg med sin motstander med sverd eller lanse, en avglans av riddertiden.   oppgi dette kostbare gode — vilde det ikke ha betydning å oppgi krigen som en indre verdimålestokk for nasjonene og den egne person, ja vilde det ikke ha betydning å nivellere krigen?

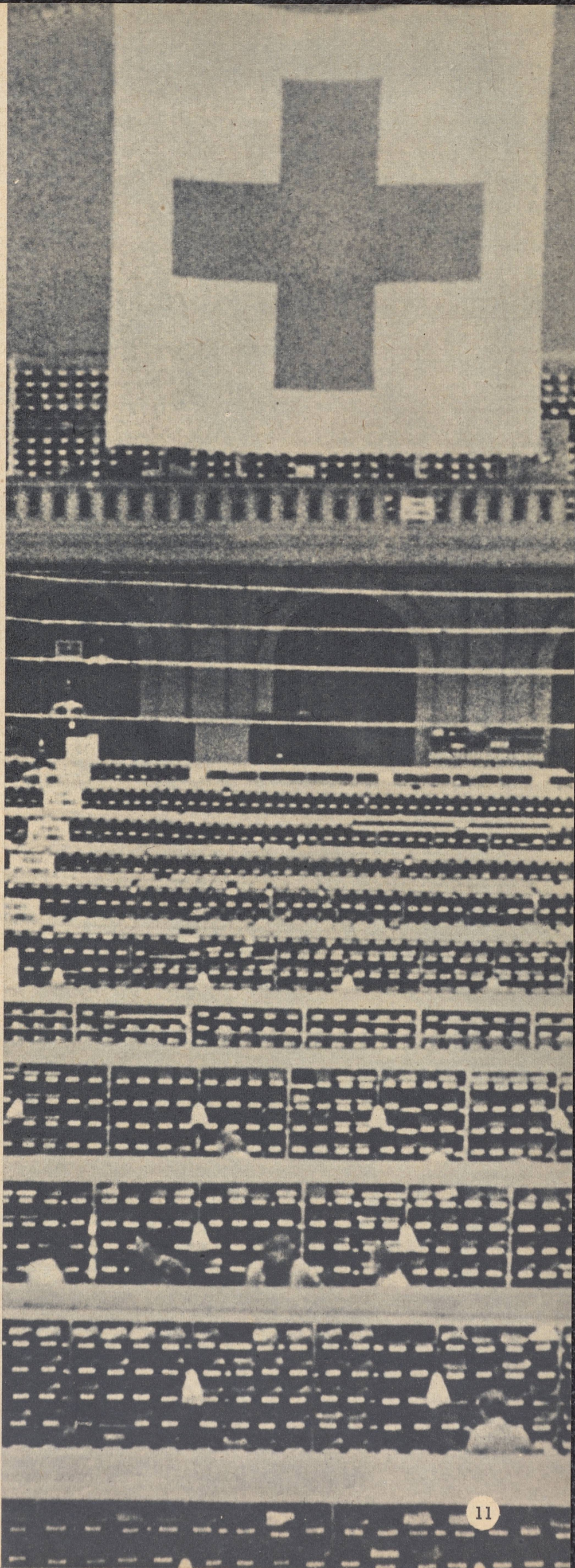
Det ensidige prinsipp

Hvor annerledes ble det ikke, da vi kom inn i de første slagene i  st, da vi merket at den fangne tyske offiser ikke hadde håp om pardong i fiendens hender. Vi følte at det som hadde vært skikk på Europas slagmarker, her plutselig ble til et prinsipp, som motstanderen ikke aktet, men som den tyske soldat vilde og måtte akte på samme måte som den finske, rumenske eller slovakiske, fordi han trodde på sin kamps hellighet og ærlighet. Han måtte akte det også da han

I det sentrale krigsfange-agentur er 10,5 millioner navn på krigsfanger, sanitetspersonale og sivilinternerte oppført. 3000 sveitsiske frivillige arbeider her i mer enn 90 kartotek ut grunnlagene for korrespondansen mellom krigsfangene og deres familier

←
I kampomr det. I bakgrunnen: batteriets soldater og hester hjelper til med arbeidet på de omliggende åkrer.

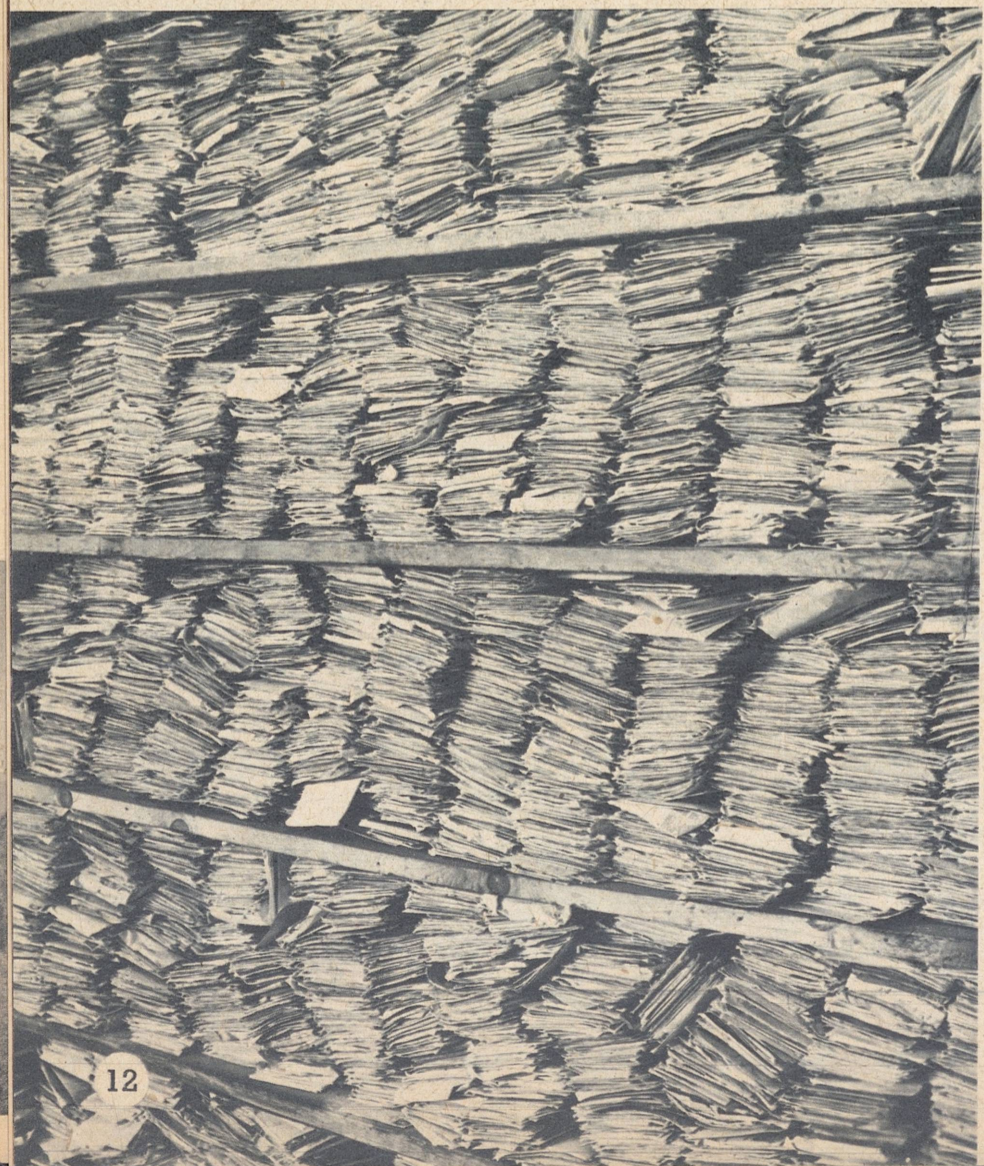
PK-foto: Krigskorrespondent Artur Grimm.

Over 148 millioner kilo varer til en verdi av enogenkvarter milliard sveitserfrank har de nasjonale røde kors- og andre hjelpeselskaper fra ca 60 stater betrudd den internasjonale komité til videreforsendelse. Dertil kommer regjeringenes kollektivsendinger og „liebesgabenpakete“ fra midler som er stilt IRK til rådighet. Den daglige postinnngang i Genf utgjør mellom 80000 og 120000 brev

Henry Dunant, skaperen av røde kors-tanken. Hans nærmeste medarbeidere, som fortsatte hans verk, var Dufour, Appia, Moynier og Maunoir. De var de banebrytende etter den store sveitsers død

General Dufour, en av de store menn i Sveits' og røde-kors tankens historie. Generalen hører til de kraftigste iverksettere av Dunants ide, om å være formidler av hjelp midt under krigen

Professor Max Huber, presidenten for den internasjonale komité i denne krigen og banebryteren for ridderligheten i tallrike røde korskonferanser. Han er kjent som tidligere president for den internasjonale domstol i Haag

fikk rede på at tyske soldater av et „Stalin-tribunal“ ble dømt til å henges på grunn av „forgåen mot det russiske folk“.

Motstårer dette krigens lover? Hadde ikke også Sovjetunionen undertegnet Genferoverenskomsten av 1929 og dermed bekjent seg til de samme lover? Jo, Kreml hadde også antatt den internasjonale komités tilbud, hvormed denne institusjon hadde tilbudt det sin tjeneste. Men aldri har Sovjetunionens regjering trukket de praktiske følger av dette, aldri har de rakt fram hånden til en virksomhet, som i bunn og grunn bare er uttrykk for en mange hundre år gammel kamptradisjon på europeisk jord. Den har dermed stilt seg utenfor ikke bare på slagmarken, men også for det internasjonale forum, som enno i dag, om enn innen en liten og beskjeden ramme, i Genf symboliserer fredens øy.

Enten det no er slagmarkene eller fangeleirene på europeisk jord, slagmarkene i Stillehavet, ved den burmesiske vestgrense eller på Chinas jord, enten det er fangeleirene i det fjerne østen eller i De forente stater — overalt er det enno blitt bevart det smale rom for fredstanken, som stråler ut fra Genfersjøen også midt under hele folks forbitrede kamper på liv og død. Bare på slagmarkene i øst er det ingen plass for den, skjønt komitéen ved undersøkelse i Moskva, i London, og i De forente stater var opptatt med også her å vise menneskeverdigheten og menneskeæren aktelse, skjønt nettopp den tyske riksregjering alltid gikk i forvegen med godt eksempel og bevis på ærlig vilje. Bolsjevismen avsto det „borgerlige institutt“ i Genf. Derfor må vår verdensdels avgjørende kamp om framtid og historie, ja hele menneskeheten stå under den harde, totale og ubarmhjertige lov, som andre kriger i den moderne historie ikke kjente. På den annen side helbreder ikke hjelpende hender sårene til fangene, og hjelpsomme krefter er ikke utover ingen-

mannslaget formidler mellom de tilfangetatte sønner og heimlandet — nei, jorden må drikke blodet, piggråden er og blir fangens livsgrense.

„Erindringer om Solferino“

For første gang ble denne idés grense synlig, som Henry Dunant etter slaget ved Solferino fattet og med forbausende seighet omsatte i virkelighet. I et lite, for europeisk ånd uvurderlig hefte med titelen „Un souvenir de Solferino“ foreslo han dengang opprettelsen av frivillige hjelpeselskaper, som skulde bli internasjonalt anerkjent og hvis ukrenkelighet skulde fastlegges som et hellig prinsipp i ridderlig kampeføring.

En lang veg var tilbakelagt fra de varme junidager og netter i året 1859, da sveitseren med bare noen få håndlangere hjalp utallige sårede og døende på slagmarken, fram til de 20 000 jernbanevogner, som forsynte fangene i denne krigen med varer av alle slag. Vegen ble fulgt med ubønnhøilig konsekvens i varig vekselvirkning mellom genial improvisasjon og tilsluttende rettsgyldighet.

Såredehjelpen på slagmarken i Nord-Italia ble i februar 1862 fulgt av opprettelsen av en „stadig internasjonal komité“ og alt etter 2½ år „Genferoverenskomsten til forbedring av hærenes skjebne i felten“ erfaringene fra den tyske og franske hjelpeorganisasjon i den tysk-franske krig 1870/71 fulgtes av Haageroverenskomsten i 1907, den første verdenskrigs praktiske erfaringer av Genferkonvensjonen i 1929.

Det var vel ikke noe tilfelle at det på denne vegen viste seg at nettopp det land var ledende, som satte igjennom folkefreds- og nøytralitetsprinsippet innen sine trange grenser i en mangehundreårig tradisjon. Det var nettopp etter slagene i 1914—1918 av særiig verd at det var lykkes Genferkonvensjonen å sikre fangene en ridderlig behandling og sjalte ut anvendelsen av de menneskeverdige dum-dumprosjektiler i kampen.

Arbeid som i fredstid. Ved høstarbeidet kan fangene bevege seg fritt. Framfor alt bønderne og landarbeiderne blant dem finner således den riktige innsats

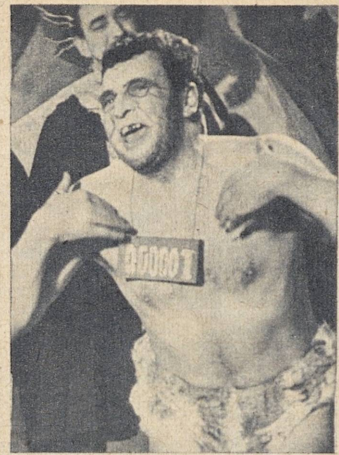
→
Med alle militære æresbevisninger blir de fangene som dør langt borte fra heimlandet, brakt til den siste hvile. Deres graver blir vel vaktet

RADIOGRAMM - RADIOGRAMME		RADIOGRAMM - RADIOGRAMME	
+ w1529 London 43/45 13/1 1115 = rs		1645-1	
"VIA RADIOSUISSE"		Definieren - Transmitter	
RAO 6057		No. 22071	
15 JANU 1944			
2098) further our 2096 stop three german naval pw captured 26 det 43 all camp one stop maerf 3456/43d boekhoff helmut 6 apr 24 56888 mangef bn1766/38s hovedesurunken wilhelm 13 mar 18 56890 maogef n6812/41s wiesbusch nicolaus 10 july 22 56889 = priswarinf *			

Den første underretning! Telegrammet melder ofte i lange lister navnene på fangene til Genf. Herfra blir de sendt videre til vedkommende stat. Den egne flåte, som består av syv skip - nøye kjennetegnet med det røde kors - bringer post og „liebesgabe“-sendinger fra heimlandet over Genf til fangene

I KGF-leir

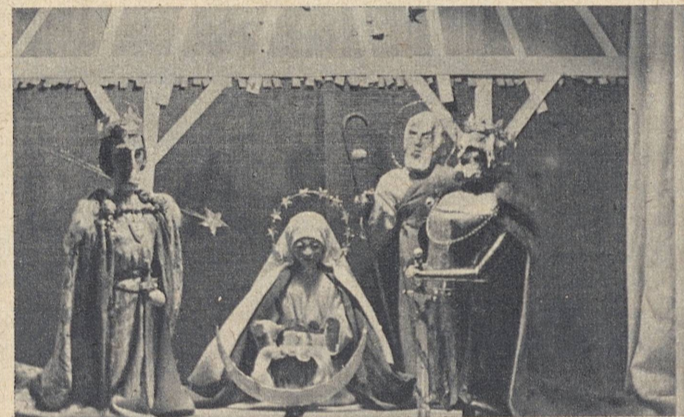
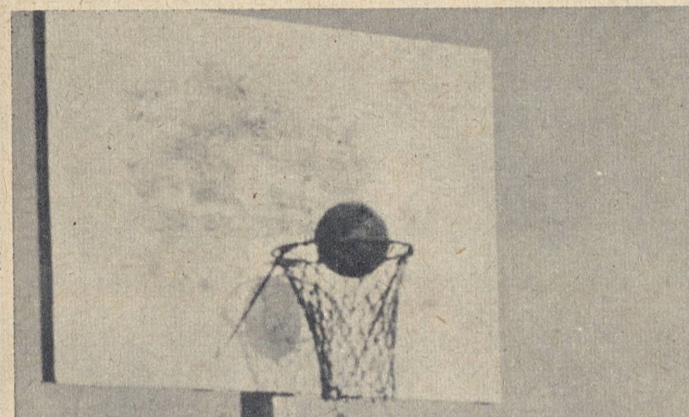
Sport, undervisning, kunst og kunstnere (i teaterstykker spiller mennene også kvinnellene) fordriver den ofte lange tiden i fangenskapet. Forbausende prestasjoner oppnås av og til. Over IRK blir alle midler stilt til rådighet for å lette fangenes skjebne

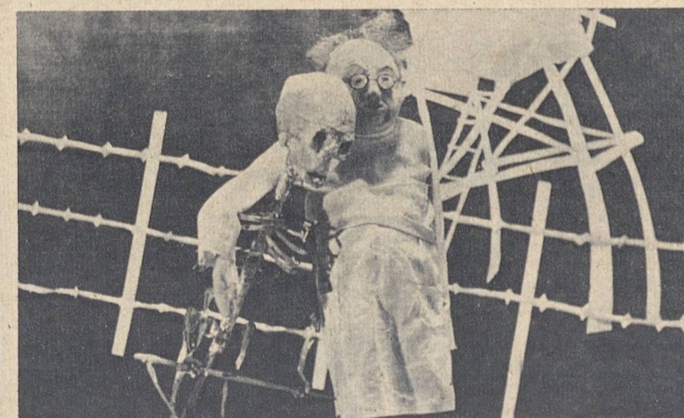
Forlengst glemte ting bringer glede igjen. Matematikken spiller en viktig rolle i undervisningen

Stadige utstillinger viser fangene hva malere og billedhoggere kan yte også i leiren

For gudstjenester skapte kunstneriske hender et alter og sågar en julekrybbe

Ved dukketeateret viste en polsk krigsfange seg som marionett-mester

For legemlig avveksling, for bevegelse på et ofte lite område sørger sporten og leiken

Elegans i svart-hvitt. En franskmann viste seg som dyktig skyggebilde-kunstner

De to „Genfer“

Dermed var det skapt et rettsfundament, hvorpå en med godt resultat vilde ha kunnet sette stein på stein, for til slutt også i de kommende kriger å kunne sjalte ut farer, som var imot konvensjonens ånd: kampen med gass-, brann- og sprengbomber i de områder som var bebodd av kvinner og barn, og som ikke hørte umiddelbart med til kampsone. Adolf Hitlers regjering har i 1935 satt seg fullstendig inn for avskaffelsen av bombenedkastingen overhodet. Men tanken, som vilde sikre rettsbygningen i Dunants ånd i alle dets konsekvenser, strandet på innvending fra den engelske regjering. Her kom den andre strømning til gjennombrudd, som betjente seg av den av Dunant forberedte Genfer fredsatmosfære, for med den i skikkelse av nasjonenes liga i 1919 å kamufflere det verktøy, som skulde garantere å holde de „beseirede“ nede og likeledes garantere „seierherrene“s sikkerhet. Tydeligst kom vel dette til syne, da seierherrene i den første verdenskrig med Kelloggpakten i 1928 skapte et instrument, hvorefter de fransk-engelske makthavere i Genfer nasjonalligaen kunde bestemme hvilken krig skulde stemples som „Instrument for nasjonal politikk“, hvilken kunde få føres i ligaens mening. Hvis Genferligaen og krigsbannlysingspakten dengang hadde vært i overensstemmelse med Dunants ånd, hadde det tyske forslag i mai 1935 måttet bli antatt. Hva vilde ikke da verden ha unngått av ulykke, nød og sorger, som i dag føres inn over sivilbefolkningen ved engelske og amerikanske fly.

Ødeleggelsen av Europas ærverdige byggverk, angrepene på boligkvarterer, krigen mot titusener av kvinner og barn, enten det er på nøytral jord som i Castel Gandolfo eller på tysk jord i Berlin, Leipzig, Köln og Aachen, for bare å nevne et par navn — her oppstår det en usynlig front, som ikke mindre motsier Dunants ånd enn blokaden med målet å sulte ut kvinner og barn, slik som det i dag for 25 år siden ble åpenbart i det engelske blokadeministerium. Den amerikanske borgerkrig i 1865, året etterat De forente stater hadde undertegnet den første Genferkonvensjoen, og boerkrigen med den praksis som ble anvendt mot sivilbefolkningen og fangene, viser at alt lenge før denne krigen innskrenket den universalt og internasjonalt forståtte tanke fra Solferino, dvs. altså den tanke som er forståelig for alle livsområder og for alle verdensdeler, i det vesentlige til ren kontinentaleuropeisk tenkning, når en da ser bort fra japanerens samurai-sinnet, som nettopp på det humanistiske rettsgrunnlag ga så praktisk vesentlige bidrag. På samme måte som det virkelige nøytrale Genfs universalidé støter på en hittil uovervinnelig grense mot øst, finner den også mot vest en grense på ren folkerettsgrunn. Den blir bare praktisk virksom der, hvis den ligger

utenfor de områder, som er forbundet med politiske og militære krav. Men det var hverken Dunants eller den kontinentaleuropeiske statsverdens tanke.

På opprinnelig jord

Bare en eneste gang ble disse skranker for den kontinentale tanke brutt, da den internasjonale røde kors-kongress i Tokio tok fatt på å fastsette de sivilinternertes rett i krig, i en fjerde Genferkonvensjon. Men krigen brøt ut, mens dette prosjekt ble bearbejdet, og så ble det på Japans tilskyndelse — Japan var ikke tiltrådt konvensjonen av 1929, men bringer den allikevel til anvendelse bortsett fra noen små territorier i Sydhavet — oppnådd å omsette prosjektet fra Tokio i virkelighet. Den internasjonale komité's formidlervirksomhet har her den største fortjeneste.

Ganske visst var denne tanken en absolutt naturlig følge av konvensjonen av 1929. Gjennomføringen av den lå nettopp i det vesentlige i overføring av de rettigheter som var tilstått krigsfangene, til de sivilinternerte. Det vokste likeså umiddelbart opp av den opprinnelige bunn i Dunants skrift som IRK.s hjelp for den nødlidende sivilbefolkning i besatte områder.

Men at alt denne opprinnelige tanke også ble reddet på en stor del av slagmarkene i denne nådeløse og ubarmhjertige krig — bare dette var verd å legge vekt på. I en slik kamp å få lov å være ridderlighetens skjoldbærere fra forgangne århundrer, å få være voktere av menneskeligheten og menneskeverdigheten — bare dette er et krigsbidrag, som ikke kan vurderes høyt nok. Ganske visst kan et slik høyt embete bare gjennomføres når dets bærere er fylt av en nøytralitet, som ligger utenfor den fra 1919 til 1939 så tilsørte „folkeforbund“'s-atmosfære.

Og i denne klare nøytralitet kommer også en god del av den tankeverden til uttrykk, som de fleste sveitsere synes å leve i. Ikke bare fordi den internasjonale komité utelukkende er sammensatt av sveitsiske borgere — „internasjonal“ er jo bare dens virkekrets — heller ikke bare fordi komitéens delegerte arbeider over hele verden — med unntagelse av Sovjetunionen — men også fordi en god del av den sveitsiske befolkning som frivillige hjelpere arbeider med i oppfyllelsen av komitéens oppgaver. En annen del derimot gir komitéen gaver, for å lindre krigsfangenes nød, den nødlidende befolkning og de sivilinternertes kår. (Brilleinnsamling, hjelp for amputerte.) På denne basis og særlig også på de internasjonale røde kors-korporasjoner i de enkelte land som bærende charitativt fundament hviler den virksomhet, som røde kors' internasjonale komité utøver i denne krigen. Der blir den bresje synlig, som ble slått inn i hatet på begge sider, for i det minste å gjøre gjeldende en primitiv og selvfølgelig lov for internasjonal moral.

Formidler av hjelpen

Ved utvekslingen av de sårede spiller IRKkomitéen en avgjørende rolle. Bildet nedenunder viser de fire sårede-utvekslingskipene i Barcelonas havn. De bringer under britisk flagg (til venstre), under tysk flagg (til høyre) de sårede som skal utveksles (hvide skip) og medlemmene av sanitetspersonalet (mørke skip). Den tyske generalkonsul hilser på de sårede og sivilinternerte (bildet ovenfor og til høyre). De delegerte fra IRK ledsager disse skip fra opprinnelsehavnen til utvekslingshavnen og overvåker at de tilbakevendende blir overtatt riktig

Sovjetrussiske kampflyvere kaster sine bomber på en samling tyske pansere og pansergrenadervogner. Men det er vanskelig å treffe de enkelte kjøretøy, for alt når de fiendtlige fly nærmer seg, spredtes vognene utover. No er de — sett ovenfra — bare ørsmå uregelmessig spredt liggende punkter i det vidtutstrakte terrenget

Krigskorrespondent Rühle:

Pansere – mellom to slag

ETTER ET DYPT STØT INN I DE SOVJETRUSSISKE LINJER

I et reparasjonsverksted, tett bak hovedkamplinjen, arbeider tyske faghåndverkere på å sette beskadigede pansere i stand igjen. Stedlige fabrikkarbeidere hjelper dem med å ta fra hverandre en larvekjede

Verkmesteren prøver en batterikikkert. Ved siden av de mest moderne maskiner har panserwerkstedet også et rikholdig lager av reservedeler

Bildet ovenfor, som „Signal“-korrespondenten Rolf Hühle tok for kort tid siden, viser et utsnitt av de harde kampene på østfronten. Pansere og pansergrenaderer, som ut fra beredskapsrommet hadde formert seg til et dypt støt inn de fiendtlige linjer, ble på frammarsjen angrepet av sovjetrussiske kampflyvere. Lynrapt spredte de seg for ikke å gi angriperne noe sluttet mål. De „parkerte“ ved en svak skråning på et område av mer enn en kva-

dratkilometer. Panserbesetningen ble sittende i sine kjøretøy, mens pansergrenaderene gikk i dekning under og ved siden av sine kjøretøy.

Etter 10 minutter var det stille igjen. Overfallet fra luften var gått over dem som et spøkelse. Da en undersøkte skaden, viste det seg at en panser og to infanteripanservogner var hardt skadet. De ble seinere slept vekk av bergningspelotonen, som ble tilkalt radiotelegrafisk. En sanitetsvogn brakte

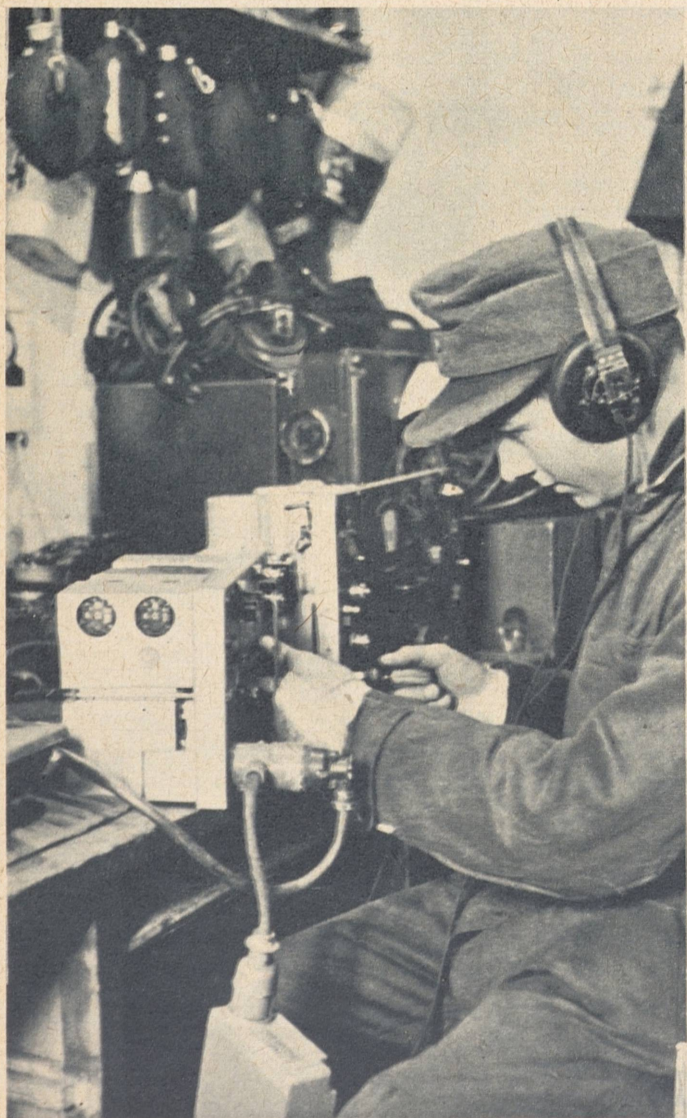
de fire sårede grenaderer tilbake til hovedforbindingsplassen.

De øvrige kjøretøy var bare lett kratset opp av bombesplintene, slik at deres kampkraft ikke var nedsatt. Angrepsforetagendet kunde fortsettes etter denne episoden.

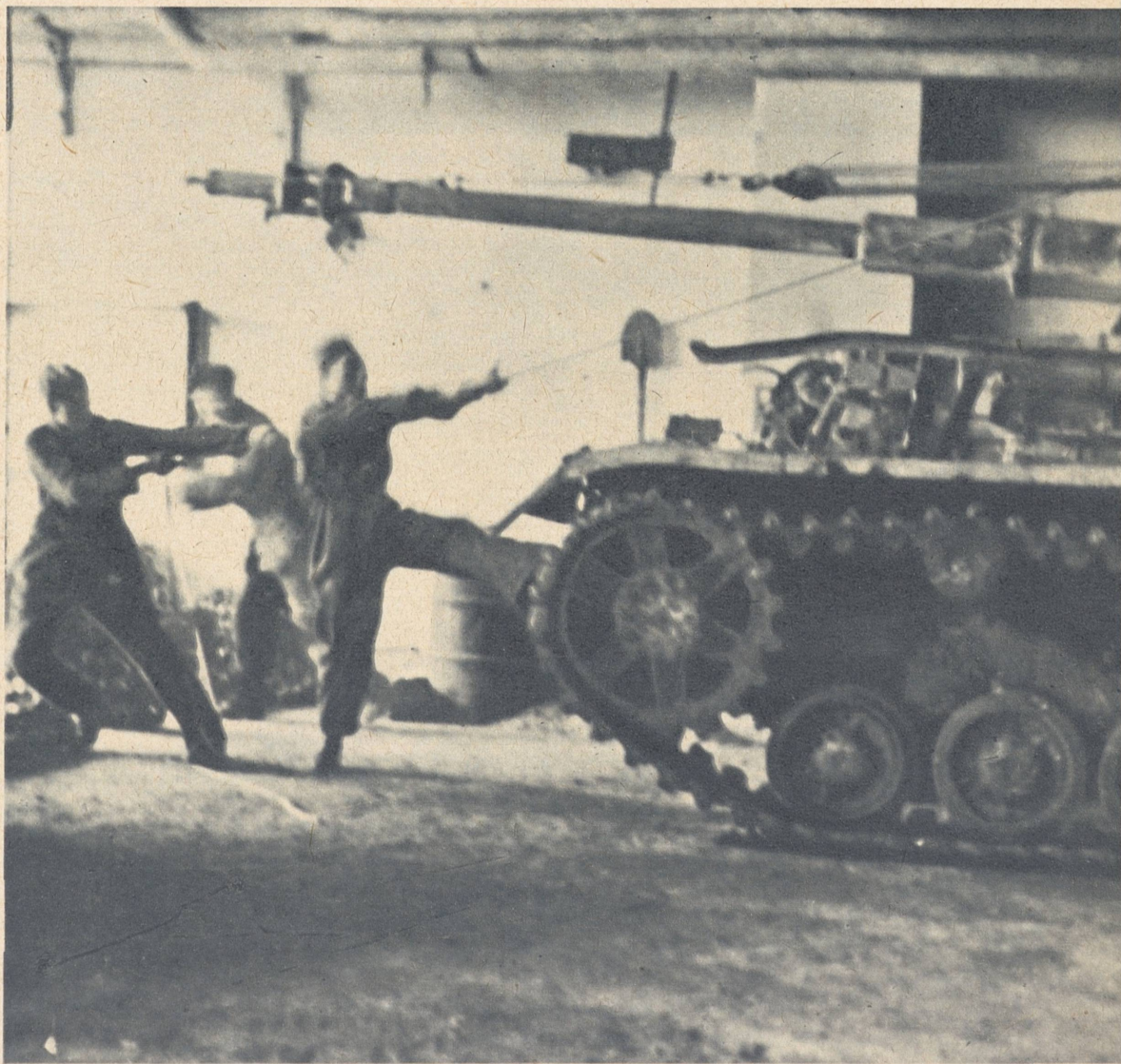
Tre dager etter var de beskadigede kjøretøy alt satt i stand igjen av et verkstedtog og var atter innsatsferdig.

Slike episoder bringer tankene til de menn i svarte frakker, som sørger for

at deres kamerater, som kjemper i forreste linje, har pålitelige og alltid innsatsferdige våpen og kjøretøy. De ser ikke det hvite i fiendens øye, og deres bryst er ikke smykket av noen tapperhetsutmerkelser, men mange av dem ble hedret ved høye troskaps- og fortjenstmedaljer, som de ærlig og redelig ervervet seg i sitt stille og utrettelige arbeid. Deres våpen er verktøyene, deres tjeneste likner den oppgaven, som er stilt enhver omsorgsfull mor.

Elektrikere setter i stand radiosenderne og mottagelsesapparatene. Samarbeidet i kampen avhenger av deres omhyggelige arbeid

Med en talje blir tilbakeslagsforsterkeren satt på røret. For hvert eneste arbeid på de reparasjonstrengende pansere står det spesialister rede, som har kunnet tilegne seg rike erfaringer

De kommunistiske partier eksisterer videre

Man glemmer forøvrig lett at den kommunistiske internasjonale dannes av samtlige kommunistpartier i verden. Disse er imidlertid ikke forsvunnet. De har fortsatt som prinsipiell lære den kommunistiske internasjonales program som ikke er blitt opphevd ved oppløsningsdekretet. De handler videre etter de samme grunnsetninger, hvilket formodentlig blir gjort enno lettere for dem, som erklæringene i deres hemmelige organer beviser:

„Mange har enno ikke begrepet eller vil ikke begripe fordelene med oppløsningen av den kommunistiske internasjonale. De betegner den helt feilaktig som en innrømmelse av avmakt . . .“

Situasjonen etter oppløsningen

Der behøves ikke lange erklæringer for å vise at den alminnelige tilstand i de europeiske stater byr en stadig gunstigere jordbunn for revolusjonær virksomhet.

En av de apokalyptiske ryttere, Hunger på den svarte hest, begynner sitt ritt over Europas land. Ifølge de siste uttalelser av Herbert H. Lehmann, direktøren for „Bureau of foreign Relief and Rehabilitation“, er der for tiden i de besatte land elleve millioner stykker kveg, tre millioner hester, tolv millioner svin og elleve millioner får færre enn i siste fredså. Etter hans opplysninger har sytti millioner mennesker i Norge, Belgia, Nederland og Frankrike ikke de minste reserver av klær og andre forbruksartikler. Men en befolkning med tomme mager har som bekjent intet gehør, eller den hører snarere når en eller annen demagog lover en bedring i dens lodd eller foregir å gå til felts mot smughandlerne og krigsjobbere.

Det er klart at de revolusjonære partier utnytter denne situasjon.

Vi gir nedenfor i korthet noen eksempler på deres virksomhet, som er tilpasset den spesielle situasjon i de enkelte land.

De kommunistiske partiers virksomhet

1. Det franske moderland befinner seg i en tilstand av voksende uorden. Sikkert nok består ikke motstandsbevegelsene, som ofte under dramatiske betingelser kjemper mot den offisielle regjering og okkupasjonsmyndighetene, bare av kommunister. Men i det vesentlige driver tallrike militante kommunister, enkeltvis eller i grupper, med stor seighet sin agitasjon i sine omfattende hemmelige organisasjoners tjeneste.

Således har det franske kommunistiske parti i den siste tid viet arbeidet blant ungdommen i landet ganske særlig oppmerksomhet. Forbundsledelsen

„Den kommunistiske internasjonale har, idet den besluttet sin oppløsning, ikke et øyeblikk fornektet sitt verk.“ (Sozialistische Bulletin, kommunistisk hemmelig organ, begynnelsen av juni 1943.)

Disse uimotsigelige bevis bekreftes av forsikringene i det engelske tidskrift „The weekly Review“ for 27. mai 1943:

„Ordet ‚Komintern’s forsvinnen tar vel sikte på å gjøre Sovjetregjeringen akseptabel i Amerika og kanskje også i de mest antikommunistiske stater i Europa . . . Hvilke endringer der enn kan inntre i sovjetpolitikken og hvilke grunnene enn kan ha vært for den omtalte avgjørelse, så er en ting klar: oppløsningen av Komintern er intet annet enn propaganda. Komintern blir fortsatt, som den alltid var, en integrerende del av sovjet-systemet.“

for den franske kommunistiske ungdom eksisterer fremdeles underjordisk. Den driver en intens propaganda blant tusener av ungdommer. Således blir der flere ganger ukentlig arrangert spesielle sendinger for ungdommen gjennom de hemmelige kommunistiske radiosendere. I begynnelsen av 1943 bebudet disse sendere og den hemmelige presse opprettelsen av en liknende organisasjon med titelen „Forces unies de la Jeunesse“, i hvilken den kommunistiske ungdom inntar en viktig plass og som har valgt følgende devise: „Den nasjonale befrielse kan ikke atskilles fra den nasjonale oppstand.“

De franske kommunister har spilt en aktiv og ledende rolle i sammensvergelses- og motstandsbevegelsene.

Således henvendte de seg til medlemmer av de illegale bevegelser, til katolikker, protestanter og sekter, til de nasjonale foreninger og til „kameratene på gaten“ med spørsmål om de vilde danne en felles front sammen med dem.

2. Dagepressen har brakt utførlige informasjon om den virksomhet det kommunistiske parti driver i Nord-Afrika. I denne forbindelse er det framfor alt av interesse å framheve den oppfatning som den særbefullmektigede for den kommunistiske dagsavis i London, „Daily Worker“, bekjemper med henblikk på det kommunistiske partis utvikling og innflytelse under den nasjonale befrielseskomité i Algerie:

„Det kommunistiske parti er det eneste eksisterende masseparti i Nord-Afrika. Det har de intimeste forbindelser med motstandsbevegelsen i Frankrike, hvor de franske kommunister står i spissen. Sluttelig er det også den eneste politiske gruppe i Nord-Afrika som i virkeligheten omfatter franskmenn, arabere, kabyler og jøder.“

Et eneste trekk beviser på hvilket punkt lederne for dette parti tilkjenner det en vesentlig betydning og

makt. Der er neppe et medlem av „den franske befrielseskomité“, som ikke offentlig vilde gjøre krav på å være ansvarlig for legaliseringen av det kommunistiske parti og for at den kommunistiske avis „Liberté“ utkommer offentlig.

Vilde man kaste et blikk på listen over kampfondet til denne avisen eller lese de brevene som ledsager pengeforsendelsene og vilde man legge merke til hvordan medlemmene avleverer sine bidrag i avisens kontor, da vilde man få et nøye begrep om de virkelige krefter som har gjenopplivet denne avisen og det kommunistiske parti i Nord-Afrika.

Tallene viser en utrolig vekst i tallet på tilhengere til kommunismen i løpet av den korte tid siden partiets legalisering. Den understøttelse som ble ytet kommunistorganet, er et bevis for at de andre avisers snakk på ingen måte gjengir den nordafrikanske befolknings mening.“ (M. Pitcairn, særbefullmektiget for den kommunistiske dagsavis „Daily Worker“, for 3. august 1943.)

I virkeligheten er det bekjent at den nasjonale befrielseskomité den 25. 6. 1943 annullerte Daladiers dekret, som erklærte det kommunistiske parti for illegalt, og dermed gjeninnsatte de 26 kommunistiske deputerte i Nord-Afrika, som ble holdt i fangenskap siden 1939.

Nylig ble Bogomoloff, Sovjetunionens tidligere sendemann i Vichy, minister hos eksilregjeringene i London og Kairo, akkreditert hos den franske komité i Algerie. Han bega seg til sin post ledsaget av 30 medarbeidere, blant hvilke befinner seg den franske kommunist André Marty, som kort etter møttes med presidenten for det franske kommunistparti, Thores, som i 1939 var flyktet til Moskva.

Som toppen på kommunistenes framrykning til de ledende stillinger ble

I de angelsaksiske land

5. Ikke mindre interessent er det å undersøke stillingen til det kommunistiske parti i de angelsaksiske stater, Sovjetunionens allierte.

I England avviste Labour Party den 16. juni med 1.951.000 stemmer mot 712.000 å gi det kommunistiske parti adgang og beviste dermed at arbeiderne så vel som den øvrige befolkning i England meget godt forstår å skjelle mellom militæralliansen med Sovjet-Russland og den revolusjonære politiske gruppe, som det kommunistiske parti er identisk med. Den engelske regjering treffer fortsatt strenge forholdsregler mot kommunistiske agenter. Således ble den 7. august 1943 D. F. Springhall, en av lederne for det engelske kommunistparti, dømt til 7 års fengsel som hemmelig statsfiende fordi han i luftfartsministeriet hadde innført en agent for å få tak i hemmelige dokumenter og andre informasjon. Den engelske presse kommenterer denne dom slik:

sluttelig kommunistene L. Midol og E. Fajon i regjeringen i Algerie tilbudt ministerplasser, ministerposten for den industrielle produksjon og posten for folkehelsen.

3. Situasjonen i Italia, som er delt i to under forskjellige regjeringer, på hvis jord fremmede arméer bekjemper hverandre, hvor sulten og ordenens oppløsning tar overhånd, fortjener i denne forbindelse likeså vår oppmerksomhet. Det er kjent at de antifascistiske partier etter Mussolinis fall har bevist sin eksistens gjennom flere proklamasjoner hvori de fordret opprettelsen av en „folkeregjering“. Disse antifascistiske partier omfatter den liberale gjenoppbygnings grupper, den demokratiske og den kristelige bevegelse, aksjonspartiet, det sosialistiske parti for den proletare enhet og det kommunistiske parti. I det område som står under fascistregjeringen eksisterer der ikke slike grupper. I det område som er besatt av de allierte, er det kommunistiske parti likeberettiget med de øvrige politiske grupper, og dets innflytelse synes på ingen måte liten. Ja, man kan si at det ved siden av det katolske parti under Don Sturzos ledelse er det eneste viktige parti, som representerer en bestemt doktrin.

4. I Spania utfolder kommunistpartiet fortsatt en livlig virksomhet, enten illegal på selve halvøya, eller legal som blant spanjerne i Mexiko, hvortil tallrike av dets medlemmer er flyktet. Likeså har de spanjere som bor i Sveits, mottatt som propaganda fra et anonymt utgiversted en rapport om et hemmelig møte av det kommunistiske parti i Madrid. Det dreier seg om et omfangsrikt skriftstykk på 35 mangfoldgjorte sider. Innledningen i dette dokument legger vekt på at „denne meddelelse blir gjort bekjent for alle våre statsborgere uten partiforskjell“ og fortsetter med en forherligelse av den sovjetrussiske politikk.

„Dommen for spionasje, ikke over et likegyldig medlem av partiet, men en av dets viktigste og mest ansette ledere er en fatal begivenhet for det i dag så betydelige kommunistiske parti. Etter en fireogtyvetimers undersøkelse av dette spørsmål offentliggjorde partiets ledende utvalg en erklæring hvori det frasa seg ethvert kjennskap til de handlinger dets leder ble beskyldt for. Denne opptreden synes ytterst merkelig fra et så sterkt disiplinert partis side. Springhall representerte partiet i hele Europa. Han er bekjent som en trofast tilhenger, hvis fot ikke er veket en tomme fra partiet.“ („Time and Tide“, august 1943.)

Ifølge „Fortnightly Review“ for august 1943 har tallet på medlemmer av selve partiet, som i 1939 utgjorde seksten tusen, overskredet enogførti

Fortsettes side 23

En jagerflyvers bytte. Sovjetrussisk kampflyver ble tvunget til å lande på en landsbyveg i øst

PK-foto: Grimm

En siste øvelse før innsatsen
PK-foto: Krigskorrespondent Weidenbaum

Kjensgjerninger og dokumenter

Fortsatt fra side 18

tusen i 1943. I samme artikkel viser dette tidsskrift endringene i det kommunistiske partis holdning, som var avstemt nøye etter Sovjetunionens politikk og henleder borgernes oppmerksomhet på den mistro man må vise denne politiske gruppe. Der finnes enno tallrike liknende dokumenter som viser at tusener engelske politikere er fullstendig på det rene med den antinasjonale politikk som det kommunistiske parti fremdeles driver.

6. Interessant er den kjensgjerning at det sosialistiske parti i Canada i september avviste en liknende adgangsinnydelse fra det lokale kommunistiske lokale parti.

7. De sparsomme informasjonen fra De forente stater viser at det kommunistiske partis virksomhet ikke er opphørt etter Kominterns oppløsning. Den 6., 7. og 8. november fant det der store masse møter til fordel for det sovjetrussisk-amerikanske vennskap, på hvilke tallrike innflytelsesrike medlemmer av det ekstreme venstre spilte en viktig rolle.

„Konsentrasjon“ i Sveits

Kominterns oppløsning ble uttrykkelig billiget av det sveitsiske kommunistiske parti med følgende ord, som man må merke seg godt:

„Sentralkomitéen for det kommunistiske parti tar til etterretning forslaget fra presidentskapet for eksekutivkomitéen for den kommunistiske internasjonale angående oppløsning av den kommunistiske internasjonale.

„Befrielseskomitéene“ i Moskva

Et nytt virkefelt for Sovjetunionen i Europa blir realisert ved opprettelsen av „nasjonale befrielseskomitéer“. Disse, opprettet på sovjetrussisk område, vil dels spekulere i de patriotiske følelser i de interesserte land, dels i befolkningens innstilling mot det nuværende regime for å skaffe Sovjet-Russlands innflytelse og dermed Moskvaideologien overvekten i disse land. Disse komitéer, opprettet utenfor vedkommende lands grenser, har i Sovjetunionens politikk betydningen av et suppleringsinstrument.

Den „panslaviske komité“

Kanskje den viktigste av disse komitéer er „den panslaviske komité“, som Moskvasenderen ofte taler om og som har til mål å gjøre enhetlig Sovjetunionens virksomhet i de slaviske folks områder. Denne komité, som består av polske, tsjekkoslaviske, jugoslaviske og bulgarske representanter, trådte den 3. mai sammen i Moskva til et møte under navn av „Antifascistisk panslavisk komité“. Den 16. og 17. ok-

Sentralkomitéen for det sveitsiske kommunistiske parti billiger dette forslag og har besluttet å tiltre „Fédération Socialiste Suisse“, hvis konsekvente sosialistiske politikk har opprettholdt enheten og samholdet i arbeiderbevegelsen i Genf og ført den til seier.

Basel og Zürich, den 30. mai 1943.

Sentralkomitéen for det kommunistiske parti.

Av denne avgjørelse går det fram at Nicole-gruppen og det sveitsiske kommunistparti fra no av danner en enhetlig revolusjonær organisasjon.

Hva den kommunistiske virksomhet i Sveits angår, så ble denne fortsatt som før også etter oppløsningen av Komintern. Forbudte organer som „Sozialistische Bulletin“, „Die neue Welt“, „L'Étincelle“, „Russische Information“, illegale skrifter og publikasjoner blir fortsatt utdelt hemmelig. Ved alle disse dokumenter må man være klar over den intime ideologiske forbindelse som fortsatt består mellom Sovjetunionen og det kommunistiske parti. Således er halvdelen av juni-nummeret av „Die neue Welt“ viet til slutningen til Sovjetunionens politikk og etterretninger om „den internasjonale arbeiderbevegelses virksomhet“. Resten inneholder opprop til revolusjon. Oppdagelsen av komplottet i Luzern den 23. november har kastet et nytt lys over det ekstreme venstres underjordiske virksomhet. Endelig har kommunikéet fra forbundsadvokaten den 15. desember, som meddelte om oppdagelsen av det hemmelige kommunistiske trykkeri i Bern, der med storstilte midler spredte ut de ovennevnte dokumenter, atter engang beviset det illegale kommunistiske apparats seighet og tilpassingsevne.

tober var den på ny samlet og sendte et hyldningsbudskap til Stalin.

Den „polske komité“

Ved siden av denne alminnelige organisasjon har bolsjevikene satt opp spesielle komitéer for de fleste av de slaviske land som de anser for å høre til deres innflytelsesområde. I begynnelsen av juni ble i Moskva „Den polske befrielseskomité“ dannet, oppnevnt av en „forsamling av delegerte, arbeidere, bønder og intellektuelle fra alle deler av Sovjetunionen“ (Moskvakringkasteren den 16. juni 1943). I spissen for den satte man — og dette viser denne komitéens tendens — Wanda Wasilevska, medlem av det øverste sovjet siden 26. mars 1940.

Den „tyske komité“

I juli 1943 ble der i Moskva opprettet en komité „Fritt Tyskland“, hvilket, for ikke å si noe mer, framkalte en viss forbauselse hos Sovjetunionens angelsaksiske allierte. I spissen for den ble satt den venstreorienterte tyske for-

Fortsettes side 38

Kamuffert som uskyldige bønder skjøt medlemmer av bolsjevikiske bander fra en landsby på østlegionærene, som fikk sin ilddåp under arbeidet med å befri dette området. Bandittene blir ført vekk til forhør

I det slovenske fjelland

Frivillige østlegionærer i kamp med bander

Motstandsredene til bandene blir ødelagt systematisk av legionærene. Hvert eneste smutthull, hvorfra legionærene ble beskutt, blir røyket ut

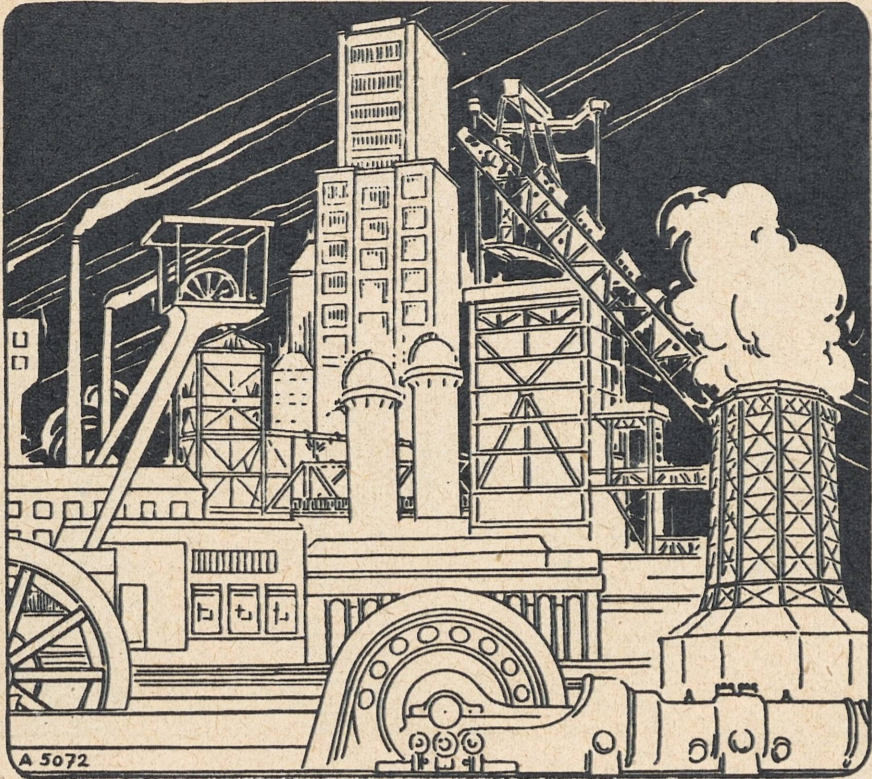

Sårede kamerater, der falt som offer for det lumske overfall i ryggen, blir brakt til forbindingsplassen. Kampen går videre inntil bandene er tilintetgjort

Speidertropp rykker ut til rekognosering på Ishavsfronten

PK-foto: Krigskorrespondent Frak

A 5072

Overalt på jorden, hvor det det fins kull og erts, hvor stål smeltes ut og vales til, har navnet DEMAG en god klang. Mange gruveanlegg, masovn-, stål- og valseverk og tusener av enkeltmaskiner er oppstått i deres verksteder. De vitner overalt i verden om tysk teknikkens høye kunnskaper og utrettelige skapertrang.

DEMAG

Glatt og skinnende

som silke er spissen på enhver

Kaweco

penn

Derfor glir *Kaweco* så fjærlett over papiret.

De moderne *Kaweco* skrivesaker viser man Dem gjerne i forretningene.

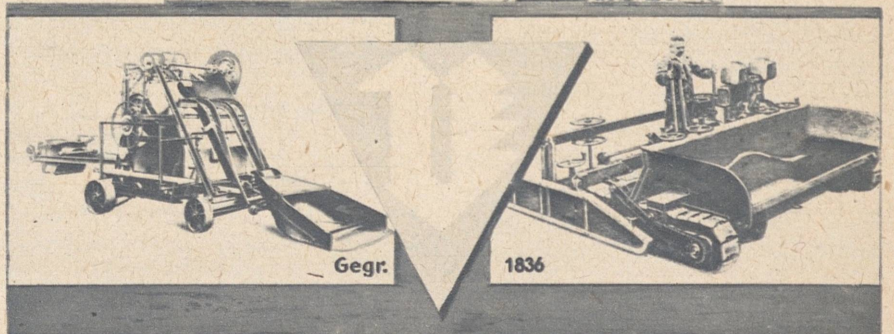
*Tradisjon
Presisjon
Framskrutt*

INFORMER DEM NU, KJØP I FREDSTID
SKARPMOEN & CO., DRONNINGENS GATE 36, OSLO

VÖGELE

VEGANLEGGES-MASKINER

JOSEPH VÖGELE A.G. MANNHEIM

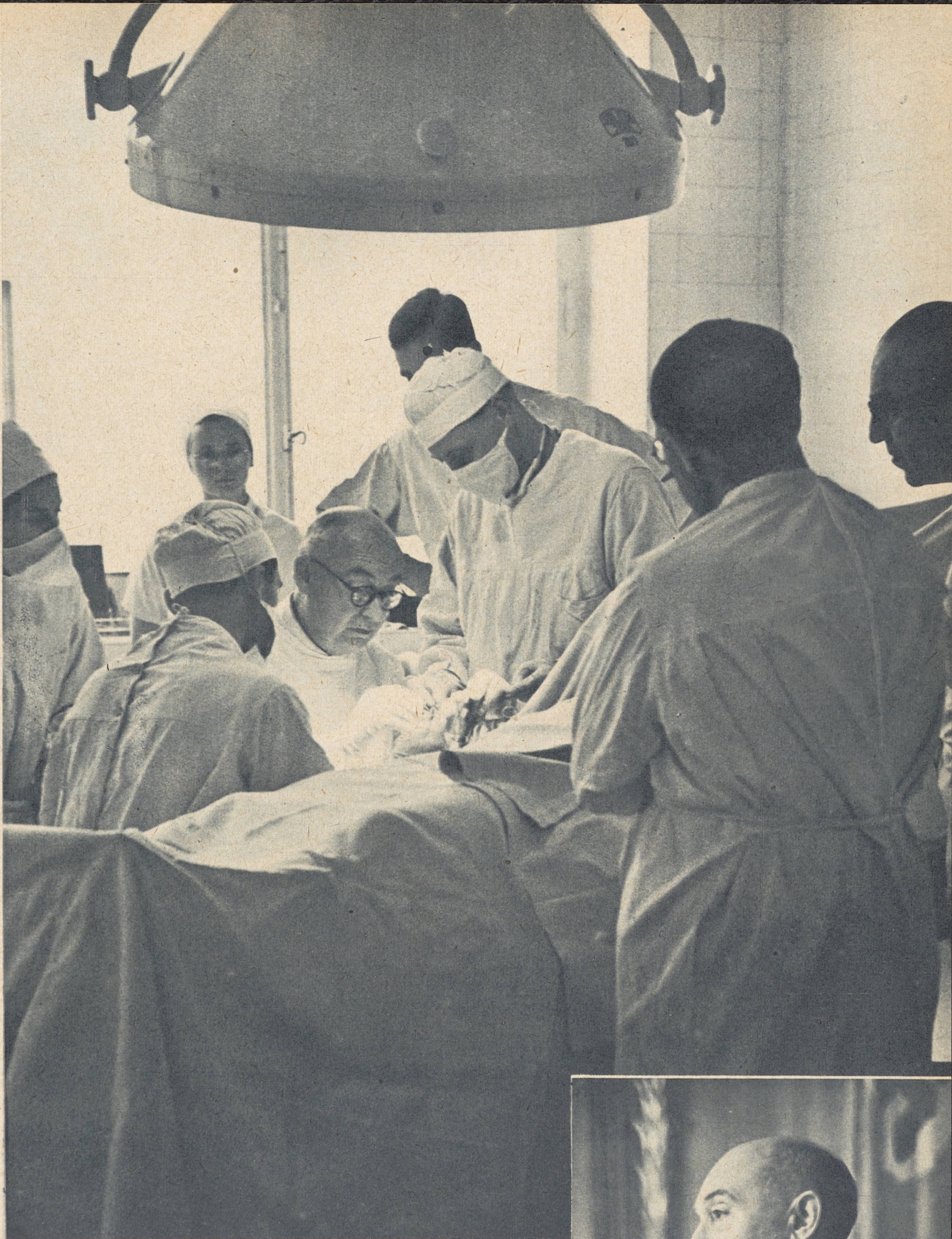
Telefon: 45241 · Telegram-Adresse: Bahnfabrik

På grunnlag av mine erfaringer med menn som er blitt invalider som følge av ulykker eller krigen anser jeg mannens vilje til å bli frisk igjen og til å ta fatt på arbeidet som den største og verdifulleste sjelelige helbredelsesfaktor!" På denne oppfatning bygger ortopedene Lothar Kreuz sitt arbeid. I krig og fred har han å gjøre med mennesker som har vært utsatt for alvorlige legemlige skader. Disse mennesker har mistet lemmer og funksjoner, uten hvilke de ikke kan forestille seg å leve videre. Økonomiske bekymringer for framtiden, bekymringer for familien og dens skjebne undergraver den skadedes energi og rokker hans selvbevissthet. Her begynner lægens vanskelige arbeid. Kirurgens kunst formår å opprettholde livet, å hele sårene. Den plastiske kirurgi formår av det enno eksisterende materiale brukelige lemmer eller gir en ved mekanisk hjelp (próteser) tilbake en viss bevegelse. Dermed er der utad gjort det som gjøres kunde. No gjelder det imidlertid å føre den i og for seg restituerte syke inn i hans nye framtid.

Professor Kreuz har innrettet sin helbredelsesplan for sine syke på at dette fra første dag av stadig blir holdt fram for dem: „Du blir, til tross for de hindringer dine skader i øyeblikket skaper for deg, den tidligere kraftige, ytedyktige mann." Uselvstendighetens kvelende atmosfære for de sårede er bannlyst fra hans klinikk hvor i dag bare soldater blir restituert. Selv den sengeliggende syke blir stimulert til egen virksomhet gjennom et enkelt, lett puslearbeid. Lette gymnastikkøvelser begynner tidlig å gjøre musklene og leddene aksjonsdyktige igjen.

Professor Kreuz opererer. Å ta seg av de sårede, som har mistet begge hender, er en spesiell oppgave for professor Kreuz, der på bildet nedenfor som rektor holder en tale i Berlins universitets aula

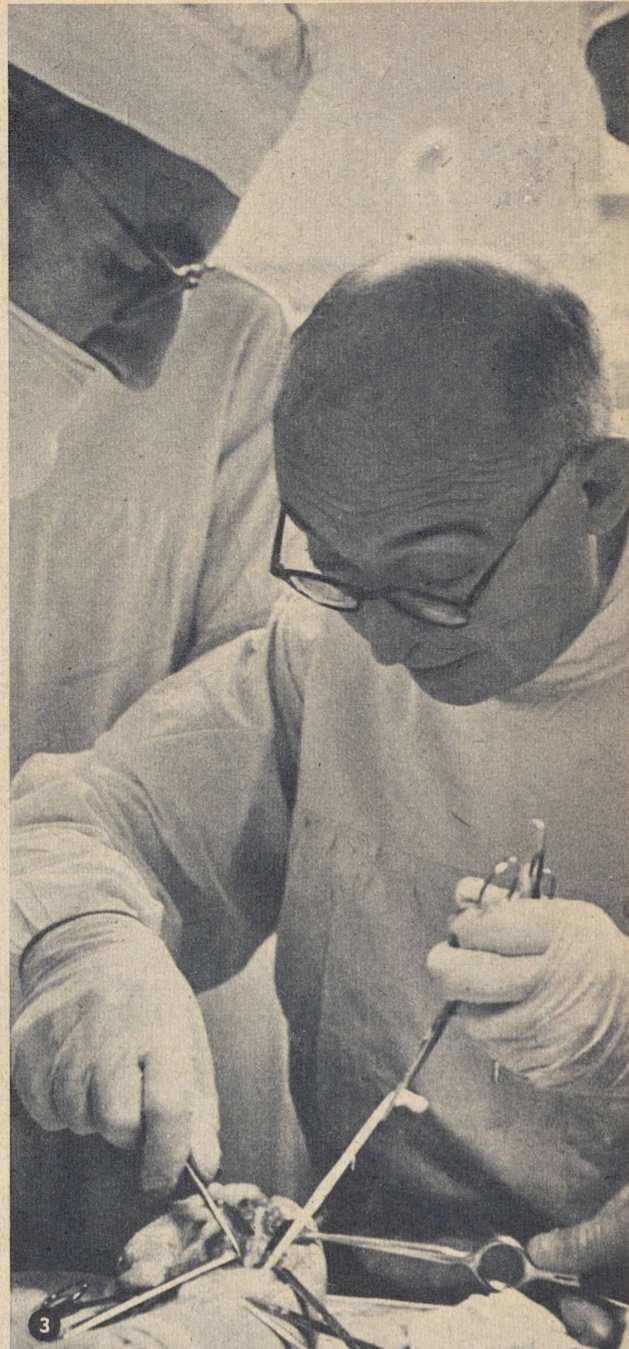
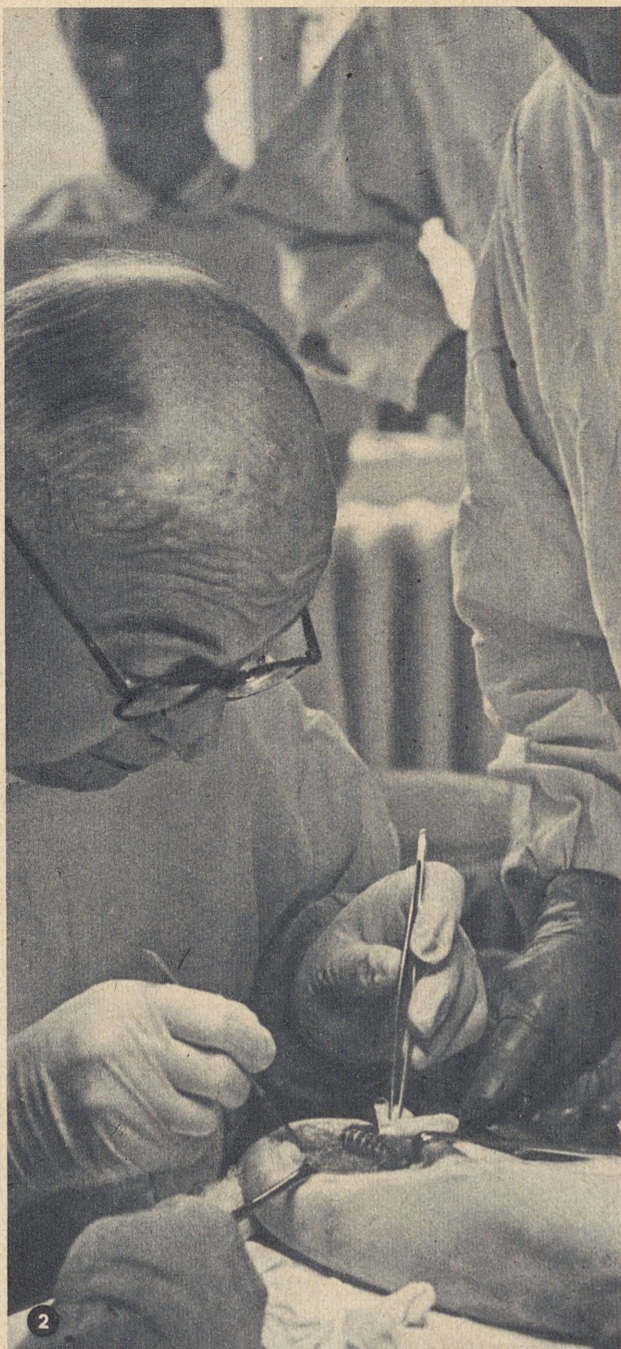
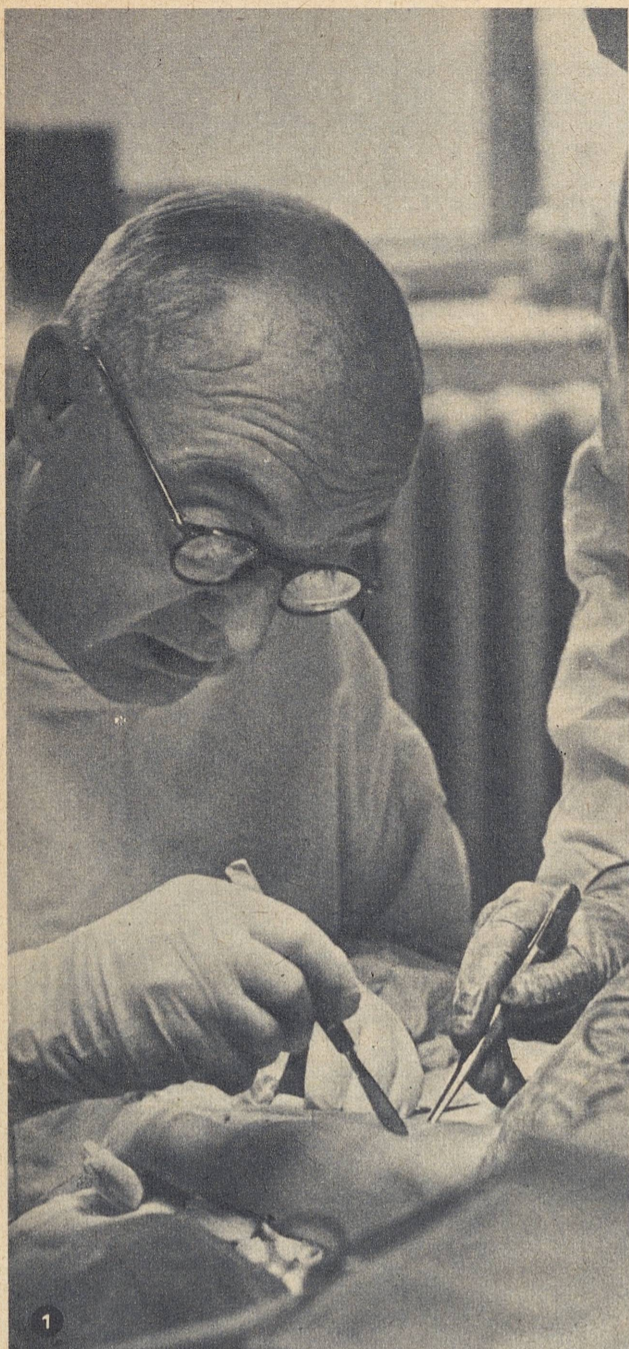

Professor Lothar Kreuz

Direktør for det ortopediske institutt ved Berlins universitet / direktør for Oskar-Helene-Heim / overlæge ved to reservelasaretter / rådgivende ortoped hos den tyske hærs sanitetsinspektør / rektor ved Berlins universitet / og — en av de største hjelpesmenn for hårdt sårede soldater

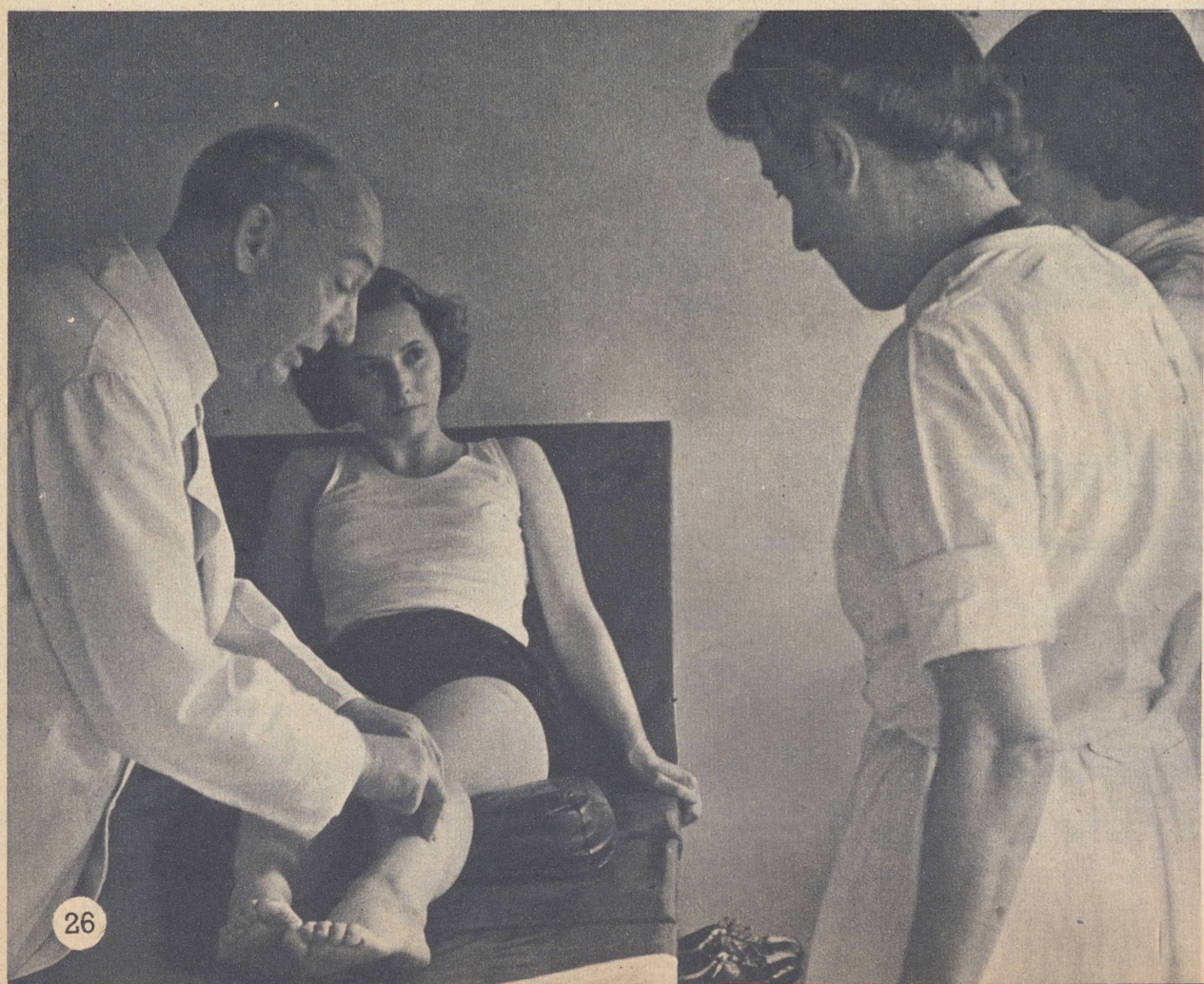
Straks den syke har forlatt sengen, begynner konkurransen med kameratene. Her gjelder det ofte å tøyse den gjenvakte ærgjerrighet for å unngå skadelig overdrivelse. Snart er det mulig å gå over til sport. Ved siden av begynner allerede yrkeskonsulteringen, under-

søkelsen av alle tilstedeværende muligheter for å vende tilbake til et liv i arbeid. Ingen såret forlater klinikken som krøpling, enhver blir satt inn på et virkefelt hvor han formår å fylle sin plass.

Resultatene gir denne helbredelses-

plan rett. Det har gjentatte ganger vist seg at ved siden av den hjelp den behandlende læge formår å gi har der kunnet settes inn de store energier som stammer fra den såredes vilje til å bli frisk. Med styrkelsen av hans selvbevissthet befrir den syke seg fra

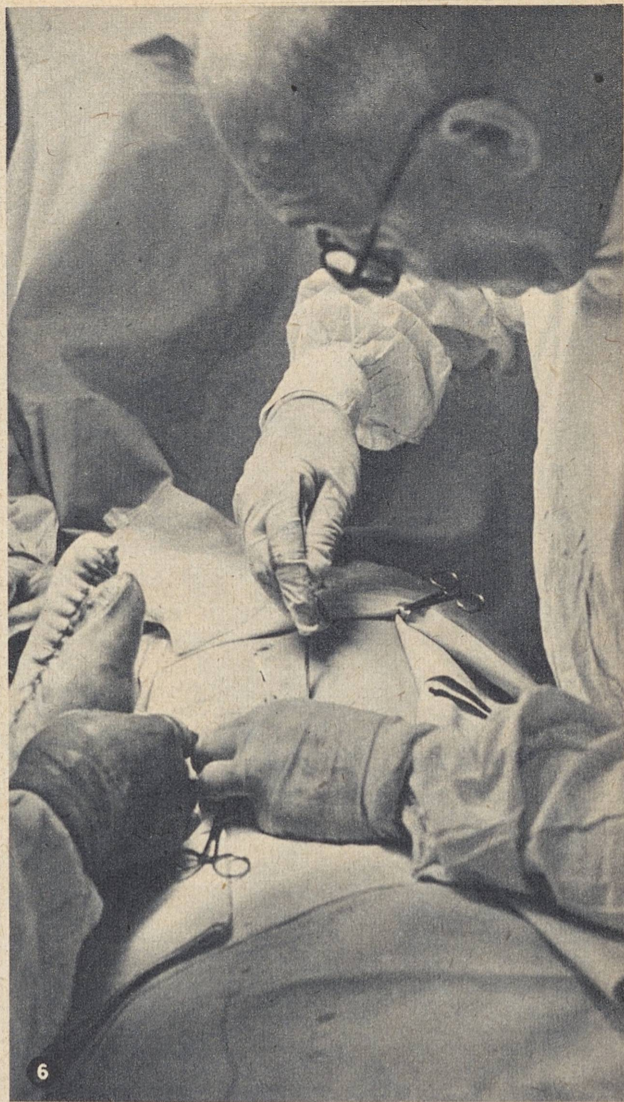
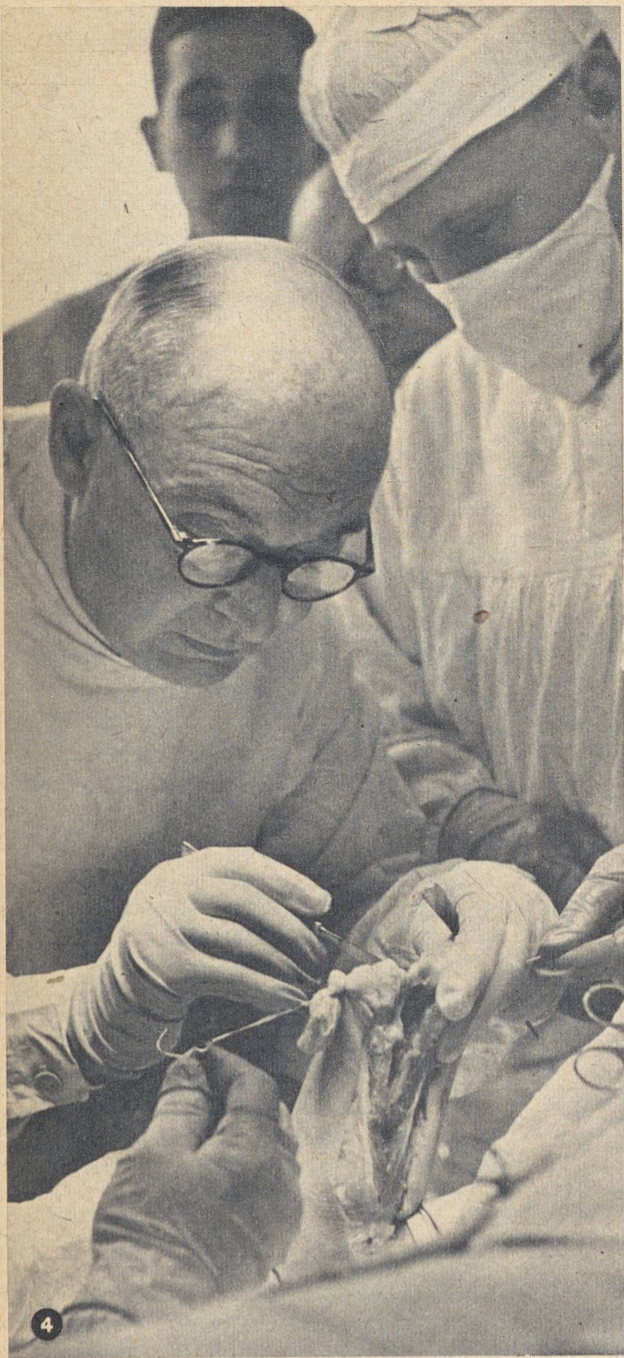
den avhengighet og det behov for hjelp som hans lange sykeleie brakte med seg. Heri ligger det store framskritt i dag. Vi vil aldri mer etter denne krig komme til å se de beklagelsesverdige invalider fra tidligere tider.

← Lærer for hjelperskene. Ved undervisning av kvinnelige sykegymnaster i Oskar-Helene-Heim

Barns læge. Professor Kreuz ser til en liten pasient på barnestasjonen

KIRURGEN FORMER ET NYTT ORGAN

Professor Kreuz gjennomfører den av elberfelderlægen, professor dr. Krukenberg i 1916 utførte plastiske operasjon, hvorved der ved håndamputering blir dannet et saksaktig gripeorgan av armstompen

- 1 Det første snitt i huden på den amputerte armstompen som ble gjort tom for blod før operasjonen. Derved forløper inngrepet uten vesentlig blødning
- 2 Blottleggelsen av bøyemuskulaturen utgjør annen etappe i inngrepet, hvorefter følger ...
- 3 ... fjernelsen av en nerve, nervus medianus, som er overflødig for det nye organ
- 4 Atskillelse av albu- og spolebein, de to parallelle knokler i underarmen, som vil utgjøre gripeorganets skjelett
- 5 No er „tangen“ åpnet, albu- og spolebein spriker som en saks. Spolebeinet og den underarmsmuskulatur som hører til denne del blir dekket med underarmens hud og tilsydd, mens ...
- 6 ... det andre saksebein, spolebeindelen, blir dekket av hudlapper som stammer fra buk-huden. Sluttresultatet er et meget bevegelig nytt organ. Ved siden av kan der bæres en kunstig hånd

→ Med fagmenns blick følger en sanitetsslæge fra en alliert frivilligdivisjon og en tysk kollega spent denne operasjon, utført av mesterhånd

Gjenvinnelsen av selvbevissthet

Den stolte følelse på hesteryggen, som ethvert mannfolk kjenner til, gjør en særlig lykkelig, og . . .

. . . syklingens vanskelige kunst - lært igjen på en damesyssel — gir tillit og tro på framtiden

← I sportslig konkurranse med lidelsesfeller får den sårede større bevegelighet i kroppen og vinner tilbake funksjoner som var satt ut av spillet. Dessuten spirer der fram en ny selvbevissthet: „Se jeg kan det!“

De første skritt i det nye liv. De sårede blir tidlig satt til forskjellig slags puslearbeid og oppdager herunder nye ferdigheter hos seg selv. Vårt bilde viser en samling slike små kunstverk av tre

AUTO UNION

AUDI

DKW

HORCH

WANDERER

BILER

DKW-MOTORSYKLER

DKW-MOTORER

verdenskjent

U 9167

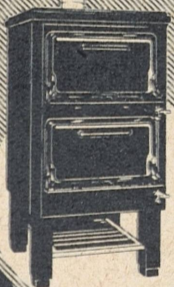
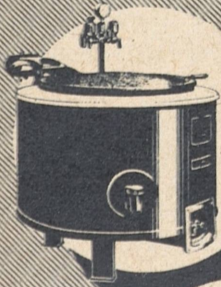
*Kine-
Exakta*

Det allsidige småbilled-reflekskamera

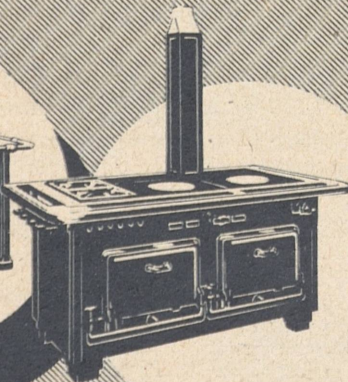
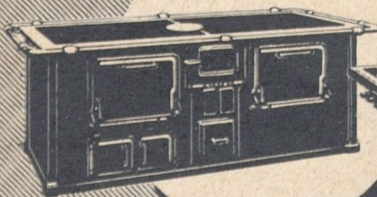
Blir seinere å få hos alle bedre fotoforhandlere, i mellomtiden tilstiller vi Dem gjerne våre prospekter gratis på forlangende. Hvordan De tar vare på Deres Exakta, får De rede på i det morsomme lille hefte "Gode råd for pleie av Exakta"

Exakta
AKTIENGESELLSCHAFT

Küppersbusch

Store kokeanlegg

F. Küppersbusch & Söhne A.-G.

Olympia

KONTORSKRIVEMASKINER
REISESKRIVEMASKINER

OLYMPIA skrivemaskiner er fremstillet av
Olympia Büromaschinenwerke AG., Erfurt

Generalagentur for Norge:

G. A. GJESSING & Co. A/S., OSLO

Olympia salgssteder i Amsterdam, Belgrad, Budapest, Bukarest, København, Madrid, Paris, Rio de Janeiro, Stockholm, Zagreb. Olympia agenturer i alle verdens storbyer.

12 113

Mannen som stjal stradivariem

Filmen „Die Zaubergeige“
forteller om en mann, for
hvem en fiolin ble til skjebne

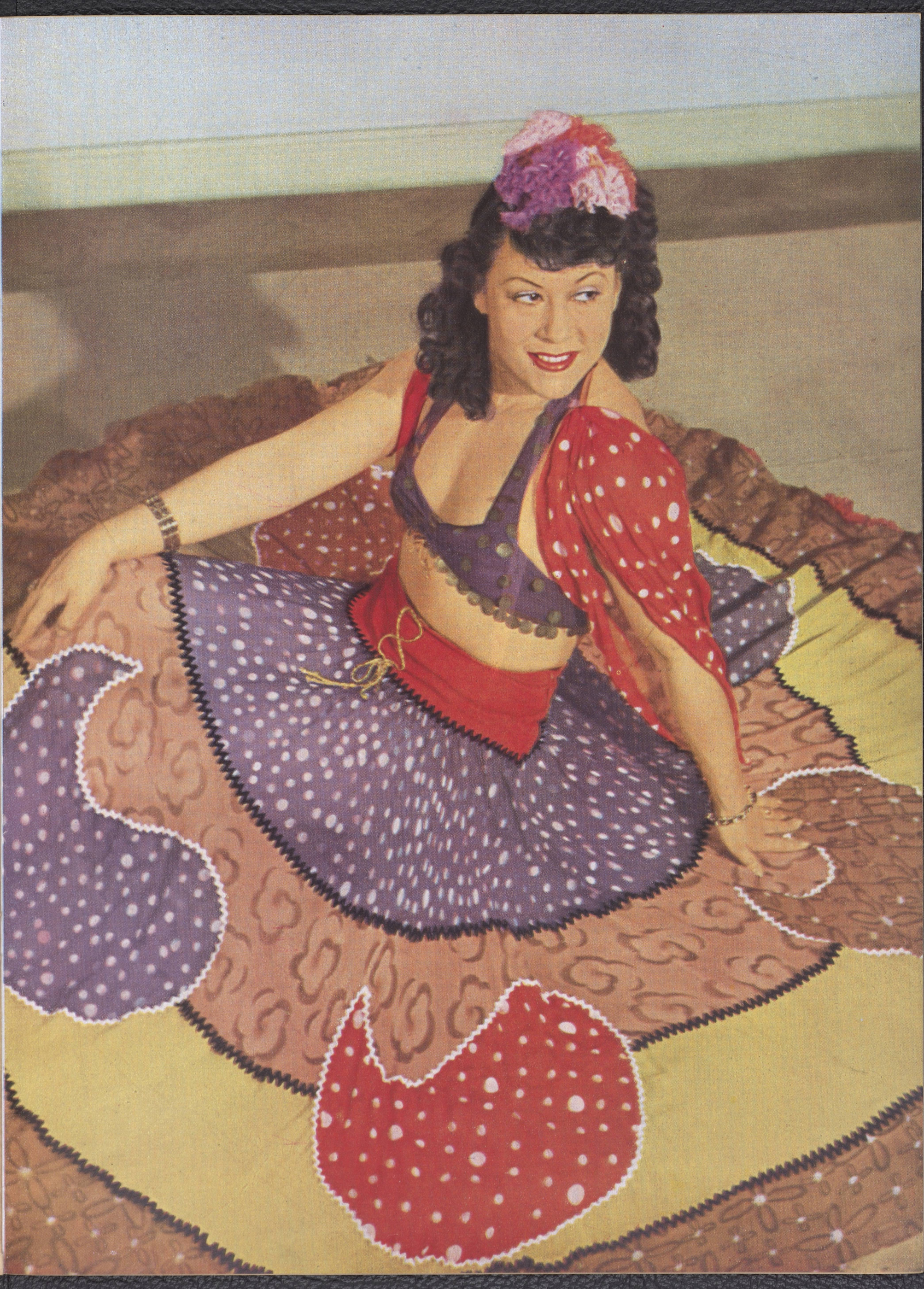
Musikk er den mest umiddelbare av alle kunstarter, dens makt er demonisk over dem som blir angrepet av den. Ofte nok har filmen gjort den til hovedtema. Og nettopp den tyske film har rett og midler til å etterspore dens vesen og virkning på menneskeskjebnene — for hvor ellers treffer vi på et folk, som er så forbundet med musikken, fra geniets skapende verk til den beskjedne, ærefulle tjeneste, som gjennomsnittsborgeren kan yte?

Etter den for ikke så lenge siden avdøde dikter Kurt Kluges roman „Die Zaubergeige“ har regissøren Herbert Maisch skapt et nytt filmverk for „Berlin-Film“. Det forteller om en ung, benådet fiolinists skjebne. Han er fattig som en tigger og besitter ikke engang et godt instrument, hvormed han kan gi et bevis på sine evner. Da blir det i det lille museum i hans heimby utstilt en av de verdifulleste fioliner som fins: en stradivarius — sikkert oppbevart bak lås og slå i et skap, fordømt til evig stumhet! Tanken på det hemmelighetsfulle og kostelige bilde, som i sitt smale trebur synes å omfatte all stor virtuosglans, lar ham ikke få fred. I Kurparken, hvor han vandrer rundt sammen med sin unge forlovede, følger det ham (bildet ovenfor, Andreas: Will Quadflieg, Agnes: Gisela Uhlen), det driver ham om natten med magisk makt inn i det rommet, hvor stradivariem er anbrakt (bildet nedenunder). Og da fatter han — oppflammet av en lidenskap, som sprenger alle grenser — den beslutning at å tilegne seg fiolinen, koste hva det vil! Han stjeler den... Men musikkens genius, som han har forskrevet seg til, hjelper ham ut av all nød, som no bryter inn over ham: han får lov å bevise at han er stradivariem verdig, og han vil komme til å være den, som igjen bringer underverket til mesteren fra Cremona til å klinge.

Filmkjolen. Danserinnen Margit Symo
Foto: Tobis — v. Mindszenty

Forbilde og inspirasjon

Den klassiske og romantiske idé i musikken er blitt utkrystallisert i Mozarts og Webers verk. Følgende artikkel beretter om deres innflytelse på den europeiske musikk

Den tyske musikk har alltid vært en verdenssak. Det fins ingen blant dens store mestere — som f. eks. Beethoven eller Wagner — hvis verk ikke umiddelbart eller middelbart har hatt virkning ut over de tyske grenser.

De to omfattende idéer, som har formet de siste århundrer musikk, den klassiske og romantiske idé, har i den tyske musikk vist seg klar og forståelig for hele verden. Det klassiske er fullendelsen, den fullkomne harmoni; det legemliggjøres i Mozart, som — om han sett med tyskerens øyne er en mangfoldig sammensatt personlighet, hvor den forsvinnende barokks og oppdukkende romantikk kraftstrømninger krysser hverandre — for den fremmede framfor alt er forkynneren av ren, fullkommen musikalsk skjønnhet.

Hans skaperverk har ikke fått noen etterfølgelse — heller ikke i Tyskland — nettopp fordi det fullkomne ikke er i stand til noen utvikling. Men sporene av hans ånd løper som fine tråder gjennom alle nasjoners musikk. Likeså lite som hans verk et helt århundre hadde å si det italienske publikum, likeså meget gjaldt de dog for sydens skapende musikere, som alle — fra Rossini til Verdi — ofte og høylydt har bevitnet sin høyaktelse for „Don Giovanni“s mester. Er Rossinis mesterverk, „Barbereren fra Sevilla“, enno framfor alt bundet til buffokomediens nasjonale tradisjon, så er „Falstaff“, det muntre og kloke verk som Verdi skapte på sine gamle dager — et verk i Mozarts ånd, som over det nasjonalt betingede vokser opp til den høyde av det alminnelig menneskelige, som først var nådd i verkene fra „Figaro“ til „Tryllefløten“. Denne utvikling fullendtes i Ferruccio Busoni, der som pianist alltid ble en glødende tolker av mozartiske klaverkonserter, og som komponist en troende disippel av Salzburgermesteren, som i dypere betydning ble oppdaget av det 20. århundre.

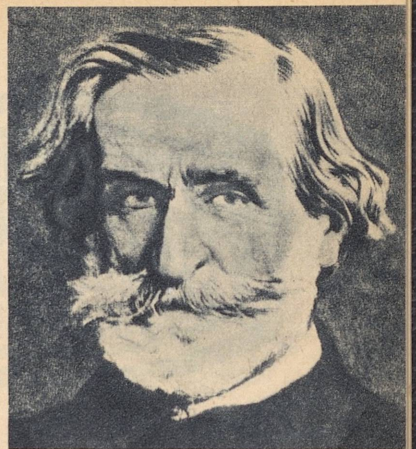
Det romantiske er derimot frambrutning, inspirasjon; det streber etter uendeligheter, men det trenger også dypt ned i det nasjonales faste grunn, som bærer all kunstnerisk skapen. Så mange musikkland det gis, likeså mange arter av den nasjonale romantikk gis det; forbilde og inspirasjon for dem alle er imidlertid Carl Maria von Weber, som har skapt den romantiske musikk i Tyskland. Vel kunde „Friskyttens“ skoger bare suse på tysk jord; men det opplivende alpelandskap i Rossinis „Wilhelm Tell“, den dystre prestinnelund hvor Bellinis „Norma“ utøvde sitt presteembete, de skotske høylandståker, hvor Donizetti lar „Lucias og Edgardos dystre balladeskjebne“ gå i oppfyllelse — alt dette er nær beslektet med friskyttelandskapet, det er overføring av den romantiske naturfølelse til den sørlige melodis lyriske sfære. Webers artistiske oppdagelser, fargekunsten og blandingen av den instrumentale karakterisering, den elementære klangs lyskraft, som først bryter fram i „Oberon“, ble grepet av den genial-fantastiske franskmann Hector Berlioz, som vevde dem sammen til brokete, billedrike klangtepper. Men herfra fører det en rett linje til århundreskiftets absolutte klangkunst, slik den legemliggjøres i Claude Debussys og Maurice Ravels presise skaperverk, og til den fargeglade musikk hos de nyere spanjere, en Albeniz, de Falla, Turina, Granados. Det viser seg at også impresjonismen, den musikalske romantikk sine blomstring, som vi er vant til å betrakte som en eiendommelig romantisk stilform, er forankret i den tyske musikk.

Gioachino Rossini skapte i den italienske Belcanto-stilen. Den rike melodikk i de mozartiske operaer var et beslektet element i hans skapen

Ferruccio Busoni, som pianist en glimrende tolker av Mozarts klaverkonserter, var som komponist en stor tilhenger av Salzburgermesteren

Giuseppe Verdi. Et av hans seinere verk, „Falstaff“, gjenspeiler i munter frigjorthet og i klarheten mozartisk ånd

En moderne inscenering av „Tryllefløyten“. Med dette verket oppnådde Mozart en for musikk-skaperverket i hans tid ny og utmerket virkende samling av dramatisk hendelse, sang og spill

Vincenzo Bellini. I hans musikktragedie „Norma“ finner Carl Maria von Webers romantiske naturfølelse inngang i sørlig melodis lyriske sfære

Gaetano Donizetti, skaperen av den kjente operaen „Lucia di Lammermoor“, ble sterkt påvirket av Webers romantiske „friskytt“-musikk

Hector Berlioz. Den mesterlige teknikken i den weberske instrumentering, den virtuose klangmaleri-kunst hadde avgjørende innflytelse på hans skapen

Claude Debussy. Den absolutte klangkunst i hans verk, slik som i de nyere spanjeres, fant sitt forbilde i Weber

Jakt - sports - og forsvarsvåpen

10 - tastet adderings - og bokholdermaskiner

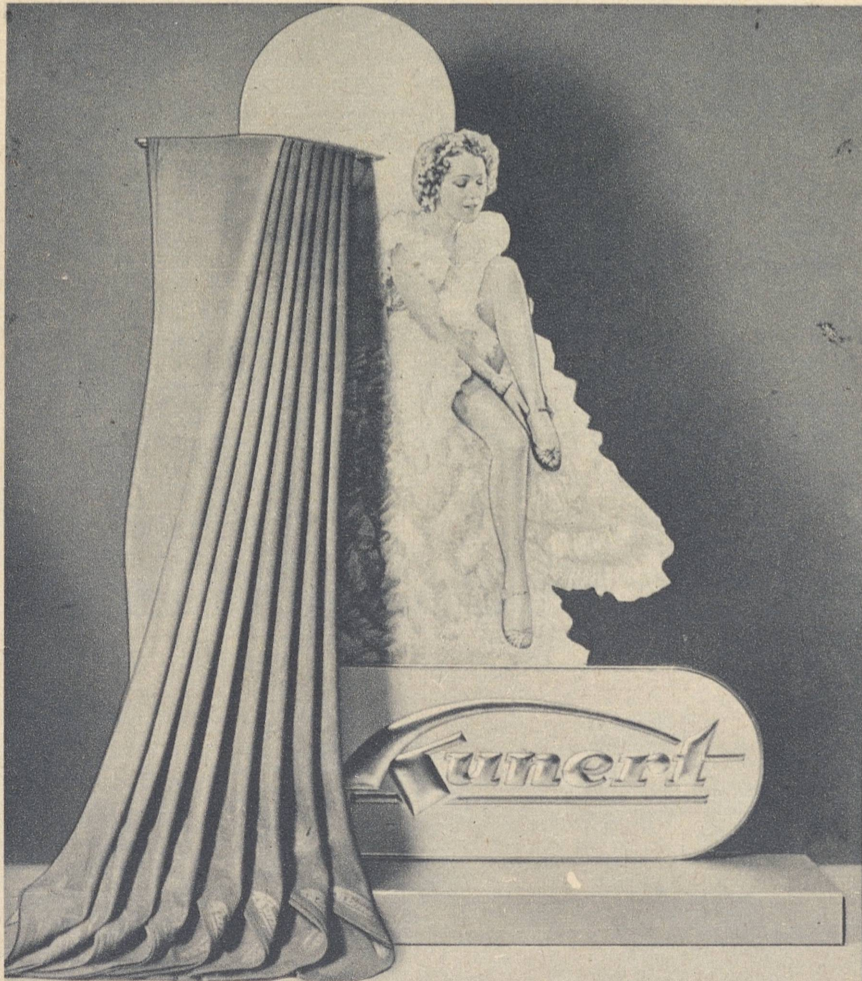
presisjons - finmålingsverktøy

F. OLLERICH

S 22

MAUSER-WERKE A.-G. OBERNDORF/N.

Strømper med verdensry

fra

Europas største strømpefabrikker
J. KUNERT & SOHNE, WARNSDORF, TYSKLAND

De bosniske skogers romantikk? Fortsatt fra side 7

Venstre arm er kortere. Ved møtet med Roosevelt og Churchill i Teheran opptrådte Stalin i sovjetrussisk marsjaluniform. Amerikanerne offentliggjør et bilde av ham og bemerker til det at marsjaluniformen ikke skjulte den kjensgjerning at Stalins armer ikke er like lange. Til høyre for Stalin Molotov, til venstre for ham Pavlov, hans tolk

Reuterkorrespondenten Randal Neale: „Mihailović er garanten for den serbiske motstand og eksilregjeringens heltmodige militære sjef.“

I mellomtiden har Molotov latt kong Peter meddele at han bør forlegge sitt „regjeringssete“ fra London til Moskva, mens der samtidig begynner en liknende utvikling i Hellas som i Serbia og Bosnia. Også der opptrer der i avsides egner kommunistbander som framfor alt vender seg mot bandegeneralen Zervas, som samarbeider med eksilregjeringen. Samtidig trer no også kommunistene i Algerie åpent fram. Stalins generalplan blir dermed tydelig. De konservative kretser i London begynner å bli urolige og å forstå at spørsmålet „Tito eller Mihailović“ så vel som det politiske spørsmål er blitt et politisk problem av første rang for England. Advarende hever utgiveren av tidsskriftet „Nineteenth Century“ sin stemme mot den voksende forherligelse av Titos terroristbander også i London. Han bekjemper rasende anklagene mot Mihailović, men det tidspunkt da man enno kunde drømme om likevekten mellom maktene er forlenget forbi. Kong Peter holder det for rådelig å slå seg ned midt mellom London og Moskva. Han begir seg til Kairo sammen med sin „regjering“ (September 1943).

Eden taper et slag

Fra no av øker trykket fra Moskva fra uke til uke. I de serbisk-kroatiske sendinger i londonkringkasteren beslutter man seg fra no av bare å tale om Tito og enten ikke mer å omtale

Mihailović eller fordekt å angripe ham. På utenriksministerkonferansen i Moskva i oktober drøfter man for første gang direkte motsetningene. De ender med et så eklatant tilbaketog for Eden at Peter i slutten av oktober og enno engang i slutten av november 1943 gjennom sin ambassadør i London protesterer mot de serbisk-kroatiske sendinger i londonkringkasteren som no bentfram er blitt kommunistiske propagandasendinger.

Høsten 1943 hadde der i mellomtiden funnet sted heftige slag mellom Titos og Mihailovićs bander, i hvilke det erobrede materiell etter den 2. italienske armés sammenbrudd spilte en betydelig rolle. Borgerkrigen var dermed i full gang, mens samtidig tyske og kroatiske divisjoner og den serbiske general Nedićs ordenstropper no begynte å gå energisk fram mot de bandeherjede områder og rensset dem strøk etter strøk slik at bare en liten del av Bosnia og det sørlige Dalmatia befant seg i de kommunistiske terroristers hender i januar 1944. Uavhengig herav foregikk no den politiske utvikling likefram stormende.

I slutten av november 1943 hadde Tito og Ribar i den bosniske by Jajce utført det „antifascistiske råd“ med en „nasjonalkomité for Jugoslavias befrielse“, som fikk karakteren av en „provisorisk regjering“, som riktignok snart måtte flykte inn i skogene, da Jajce kort etter ble besatt av tyske tropper. I tiden omkring konferansen i Teheran hadde Moskva altså besluttet seg til å sette opp en regulær kommunistisk motregjering mot eksilregjerin-

gen i Kairo, som enno ble støttet av England og Amerika, omenn med halvt hjerte. Den bygde på sovjetforfatningen og rådssystemet. Overensstemmelsen er til stede punkt for punkt.

Emigrantregjeringen i Kairo imøtegikk dannelsen av den kommunistiske motregjering på det kraftigste og beskyldte herunder England og Amerika i et offisielt kommunike for troskaps-

brudd. „Begge makter", heter det i kommunikéet, „haddé ved sin uklare holdning til terroristgruppen bidratt til denne utvikling." Samtidig trengte imidlertid Moskva fram også i London og dannet der en kommunistisk påvirket jugoslavisk „enhetskomité" som en parallell til den polsk-kommunistiske komité, som allerede eksisterte i Moskva og London mot den polske eksilregjering.

Forvirring i Whitehall

Forvirringen og bestyrrelsen var no fullstendig. Moskvas framferd i det jugoslaviske spørsmål var et resultat av konferansen i Teheran. Den konservative britiske presse frambrakte bare en utydelig stamming, mens venstrepressen fortsatte med forherligelsen av Tito og utenriksminister Hull i Washington forsiktig erklærte at De forente stater sto til disposisjon for begge parter med leie- og lånelovsleveranser. I disse dager — den 10. desember 1943 — hadde Churchill, som kom tilbake fra Teheran, en samtale i Kairo med kong Peter, under hvilken den britiske premierminister neppe kunde meddele den hjelpeløse unge mann noe tilfredsstillende. No gikk det hurtig nedover. Allerede i midten av desember erklærte plutselig „Times" at „det er absurd å betegne Titos regjering som terrorister eller kommunister som eksilregjeringen

i Kairo hadde gjort". Plutselig var disse terrorister, som var utdannet av Moskva, etter „Observer"s ord „fremragende jugoslaviske borgere av alle partier." Mens no Eden i en snirklet erklæring i underhuset måtte forberede kursskiftet, nådde et nytt klagende kommunike fra kairoregjeringen fram til offentligheten, i hvilket det het: „Fortjener vår nasjon, som med den største uselvviskhet har stilt seg på Storbritannias side i et øyeblikk da denne makt kjempet alene og som led større tap for sin troskap enn noen annen nasjon i Europa, denne privilegiering av Tito?" For seint! For seint!

Den „øverstbefalende"

Like før jul 1943 sendte terroristen Broz ut et opprop hvori han betegnet den jugoslaviske eksilregjering i Kairo som definitivt avsatt og ikke mer for-

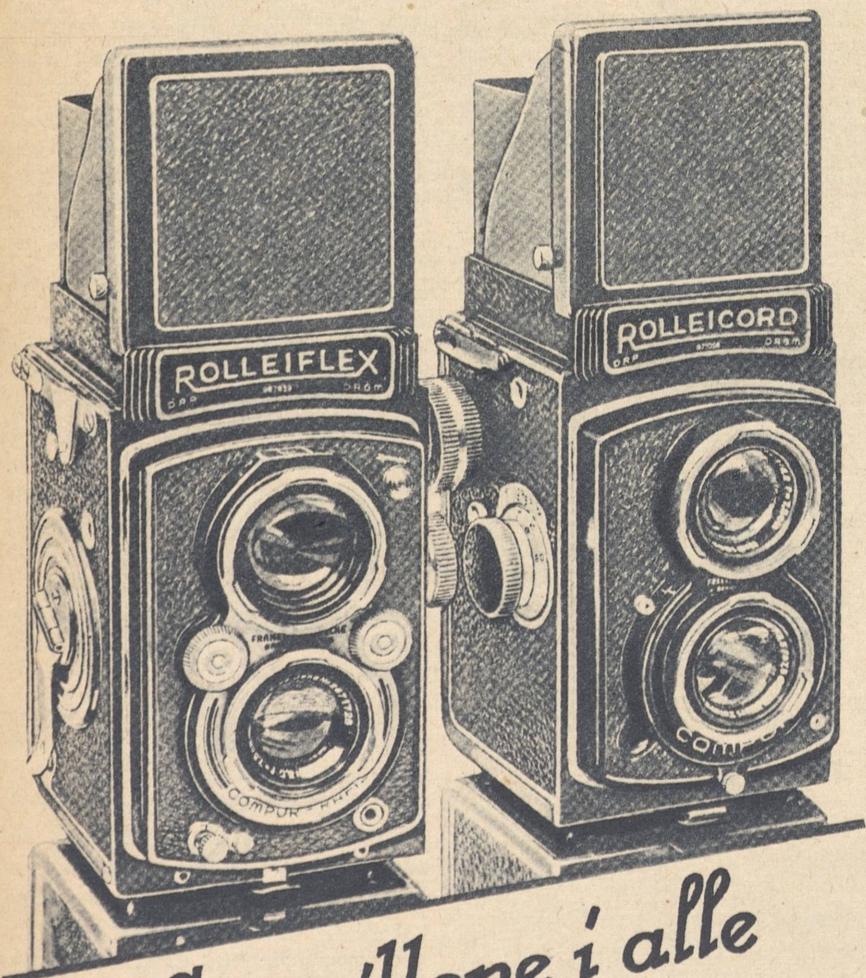
handlingsdyktig og videre forbød kong Peter å vende tilbake til Jugoslavia. Mihailović erklærte han for fredløs. Mens eksilregjeringen i Kairo enno svarte „at kunnegjøringene fra svindlere var uten interesse for den", ble det kjent at Tito hadde sendt noen av sine folk til Alexandria til forhandlinger med representanter for den britiske og amerikanske generalstab. Resultatet var den offisielle meddelelse gjennom Reuter: „Marsjal Tito er i anledning av de militære drøftelser i Alexandria blitt anerkjent som likeberettiget alliert øverstbefalende."

Ingen bekymret seg mer om den jamrende og klagende emigrantklikk i Kairo, som engang etter britisk og amerikansk ønske hadde styrtet sitt land i ulykke. Mens Titos bander ble skutt sønder og sammen på vill flukt inn i Vest-Bosnias fjelldaler, hadde Moskva politisk med sin kommunistmarsjal foreløpig oppnådd alt overfor England og Amerika som man i Kremli så lenge hadde strebt etter.

Foran oss har vi liggende spaltelangelister, hvor der med knappe, nøkterne ord berettes om den grusomme pining og myrding av tusener av kroater og serbere — med nøyaktige person- og stedsangivelser — som Josip Broz' bander har foretatt under kommunistherredømmet i Bosnia, Montenegro og andre områder. Her er ikke stedet til å offentliggjøre disse lister. Det serbiske og kroatiske

folks drama har imidlertid nådd et høydepunkt derved at lederne for de store vestlige nasjoner er rede til å oppta organisatoren av kommunistterroren som likeberettiget øverstbefalende i sine rekker.

De polske emigranter ser seg allerede utlevert til den samme skjebne etterat Moskva også på dette område er gått over fra diplomatisk til en åpenlys, brutal gjennomføring av sine mål. Churchill fikk allerede under sin samtale med de Gaulle i Marrakesj i januar 1944 høre om den kommunistiske aksjons framskritt i Algerie. Men også „Daily Worker" i London forutser allerede at der snart også i Hellas vil bli anerkjent som „legitime allierte" liknende krefter som Titos i Bosnia. Pandoras eske, hvorfra der kan hentes fram terroristgrupper av forskjellige nasjonaliteter, som har vært utdannet gjennom årrekker og holdt parate for dette formål, er uuttømmelig. Utgangspunktet og endepunktet er terrorist-skolen ved Lenininstituttet i Moskva, som har forberedt Josip Broz til kommunistmarsjal. Den har sikkert liknende skikkelser til disposisjon for alle andre europeiske land. Den som ikke tror det, kan sette sitt håp til England og gjøre sin skjebne avhengig av britiske garantier slik som nevnte kong Peter, som bølgen no har slått sammen over. Adieu, Pierre.

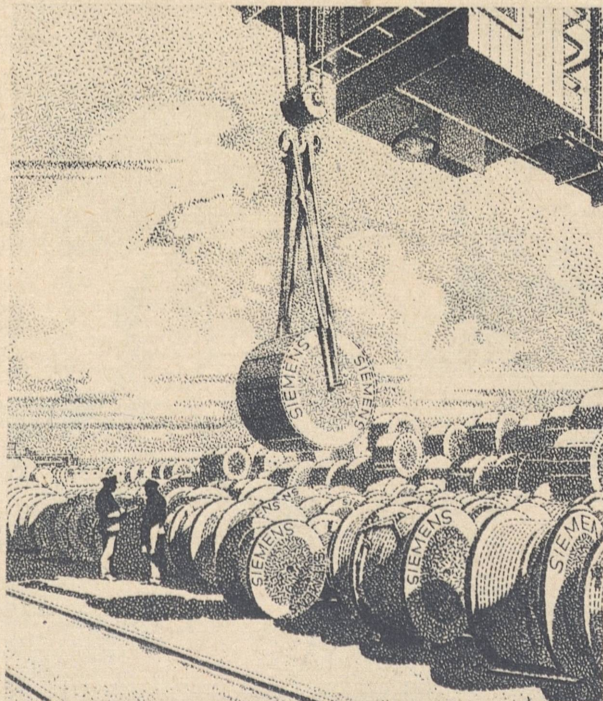

favorittene i alle konkurranser

FRANKE & HEIDECHE · BRAUNSCHWEIG

SIEMENS

Siemens bearbejder hele elektroteknikkens område

Utdrag av vårt arbeidsprogram

All slags kabler og ledninger for etterretningstjenesten, overføring av elektrisk strøm. Planleggelse og opprettelse av fullstendige by- og overlandssentraler.

SIEMENS & HALSKE AG · SIEMENS-SCHUCKERTWERKE AG · BERLIN

MENNESKET – TEKNIKKENS SLAVE?

Med et eneste håndgrep kan i dag en enkelt mann utløse uoverskuelig store krefter. Overfor en slik utvikling må en spørre om den moderne teknikk, om en maskin oppfunnet og laget av mennesket, tjener ham eller om det motsatte er tilfelle. Er mennesket i dag blitt en slave av teknikken eller står teknikken i dets tjeneste? „Signal“ undersøker her spørsmålet

Omkring år 1740 moret hele Paris seg kostelig over Jacques de Vaucansons kunstige and. Dette „teknikkens under“ så fullstendig ut som en levende and, den vraltet, snadret, slo med vingene, beveget halsen og kroppen, drakk vann, pikket opp korn og lot sågar etter tilsynelatende fordøyelse „noe falle“, akkurat som sine naturlige søstre. Denne morsomme and ble laget på den tid da en i veg- og vannbygging og i berg- og jernverk enno arbeidet som på bestefedrenes tid, altså med metoder som en kunde ha teknisk fullkommengjort, hvis en hadde hatt noe forstand på teknikk.

Først med rasjonalismen forandret teknikkens rolle seg grundig. Oppfinnernes mål var ikke slike morsomheter som den kunstige and, men det å beherske jorden. Naturen yter ikke lenger bare tjenester, den blir menneskets slave — dampmaskinen forandrer den økonomiske verden på samme måte som de tidligere store tekniske bedrifter, boktrykkerkunsten og oppfinnelsen av ildvåpnene har forvandlet den kulturelle verden og krigskunsten.

Dermed begynte teknikken sitt fascinerende herredømme over menneskene, men den gjorde dem samtidig bange. Når minister Thiers i parlamentet i Paris i 1836 sa: „En vurderer et menneskeliv høyt og ønsker ikke å sette det på spill ved anlegg av jernbaner“, så var ikke dette en feig spissborgers uttalelse, — det var uttrykk for angsten hos et menneske som så kolossen teknikk bli sloppet løs på menneskeheten.

Et veddeløp av krefter

Et fly kan i dag fly hurtigere enn det menneskelige legeme kan tåle, det formår å gjøre knappere kurver og å stige høyere enn organismen kan holde ut. Vi har måttet ta medisinen til hjelp for å innhente den forutlende teknikk. Det synes som om det naturlige på en grotesk måte har fordreid seg til det motsatte.

Teknikken, et barn av den menneskelige ånd og kultur, har tilsynelatende gjort seg uavhengig og truer med å knuse sin skaper. I en ufattelig utviklings hvirveldans som i denne krig er blitt likeså ufattelig intensivert, står teknikken i

dag som en molokk overfor menneskeheten og truer med å oppsluke den.

Da maskinen kom til verden, sa en at djevelen hadde sin hånd med i spillet og det sies på mange kanter i dag også.

En overser derved bestående kjensgjerninger. Oppfinneren Leonardo da Vinci, ingeniørene Werner von Siemens eller Eugen Diesel var ikke besatt av djevelen da de konstruerte, planla og tegnet. De følte i seg det europeiske menneskes trang til som Faust å styre verden etter sin vilje. Faust, et symbol på vesterlandenes mennesker, er samtidig symbolet på en ekte oppfinnerkultur, er det en gang blitt sagt — og derved påviser en uholdbarheten i ordtaket „maskinen er djevlesk“. For det var ikke Mefisto som ledet Faust til hans tilværelses fylde, men hans guddommelige streben.

Hvis mennesket skal oppfylle sin naturlige oppgave, å beherske verden, så er det alene teknikken der som all kulturs verktøy står til hans tjeneste, den er skapt av hans and. Hvis han vilde rive seg løs fra den, vilde men-

neskehetens skjebne være beseglet selv om det i den nuværende morderiske krig ser ut som om menneskeheten ødelegger seg ved hjelp av teknikkens midler.

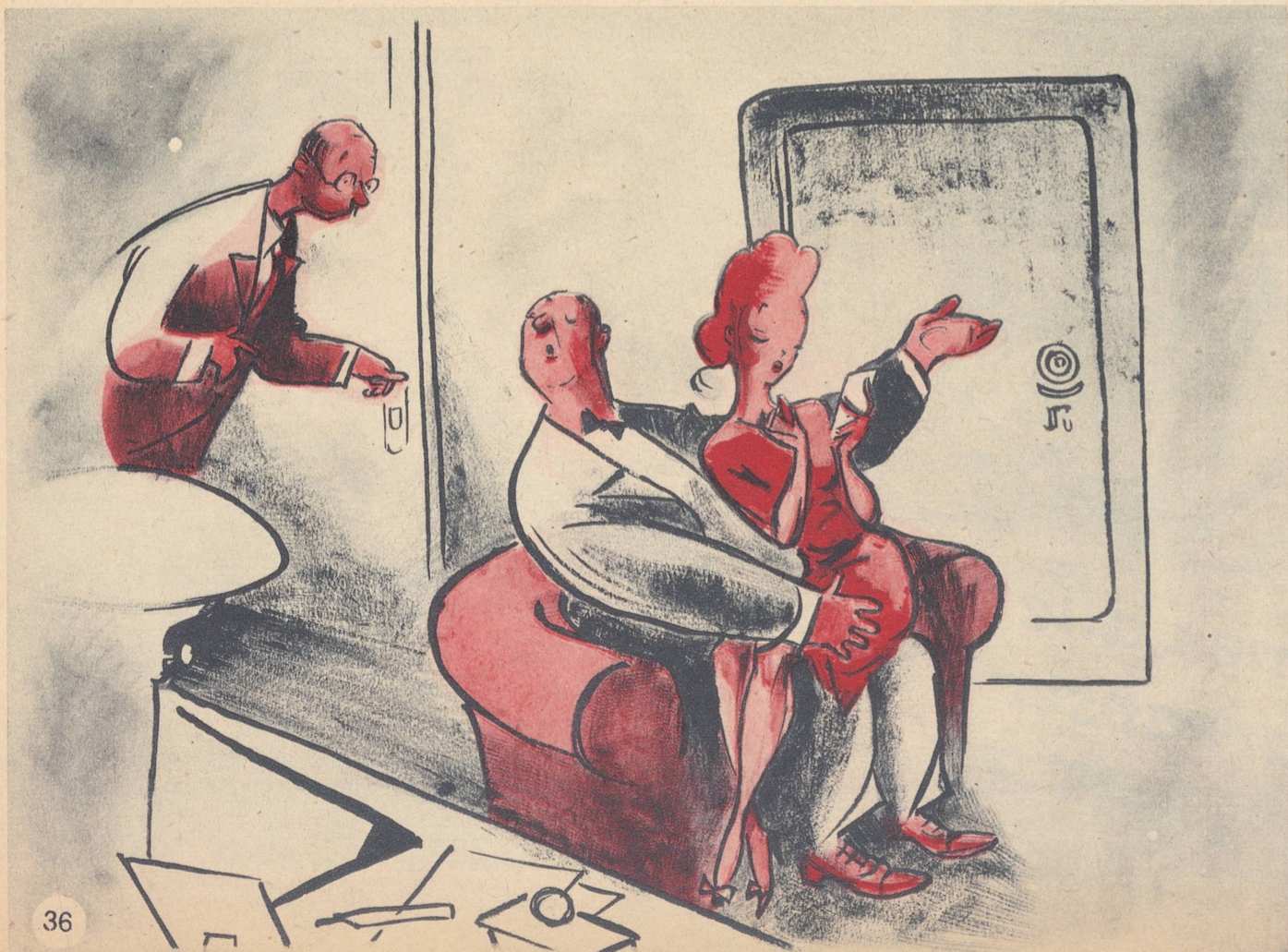
Den kunstige and står i den skarpe motsetning til naturen; det kunstige vitamin C utvunnet av tresukker, til det naturlige vitamin av sitronen; buna av kull og karbid i motsetning til kautsjukk av det brasilianske gummitre. På teknikkens område synes naturen å være langt borte. Noe nytt som en før ikke kjente til, har erobret jorden og synes å forvandle vår planet til en kunstig verden. Vi må forfølge denne tanke videre, da vi er av den mening at bare teknikken kan holde jordens beboere i live og dermed på verdens trone.

Hvis de slutninger en trekker av motsetningen kunstig — naturlig var riktige, så måtte en som konsekvens fornekte hele den menneskelige kultur. Hvorhen vi ser, er alt som omgir oss av menneskeverk preget av en viss naturfremmedhet. All vår kultur og sivilisasjon er forbundet med vegen bort fra naturen. Hvis denne konstatering har gyldighet, så ligger det nær å kreve at vegen bort fra naturen blir påskyndet ved teknikkens hjelp.

Vi kjører med den lydløse elevator til den tyvende, tredivte eller åttiende etasje i Empire-State-Building, trer ut mot brystvernet og skuer fra tre hundre meters høyde inn i det gigantiske steinberg som en kaller Manhattan. Hudsonfloden glitrer over til oss, steinslukter gaper under oss, skyskrapere rager opp mot himmelen, dette er New York, den „tekniske tidsalder“s inkarnasjon. Her er alt sammen kunstig, ikke bare husene med de kolossale dimensjoner. Det må sørges for kunstig tilførsel av frisk luft, menneskene som lever i disse husene ser solen og himmelen bare hver weekend, de spiser konserver og atter konserver — de har i enhver henseende fjernet seg fra naturen og er blitt teknikkens slaver.

Vi går gjennom hallene i en amerikansk fabrikk; arbeideren er betingelsesløst underkastet det løpende bånd tempo, han er bare et ørlite ledd innspent i en gigantisk teknisk prosess. Er han no forblitt det sunne, livsglade menneske, er disse New Yorks beboere som i en rus har teknisert sin by til det ytterste, enno virkelig underkastet livets lover, og har de dermed hjulpet menneskeheten videre på dens tunge veg her på jorden?

Under den nuværende utviklings trykk har vi i Europa funnet et nytt og fornuftig forhold til teknikken. I alle arbeidsprosesser, om det no dreier seg om det løpende band eller om andre metoder, stiller vi mennesket i midtpunktet, teknikken må tjene mennesket. For å gi et eksempel på dette: det er bestrebelsler i gang for å regulere det løpende bands hurtighet slik at det blir tatt hensyn til den naturlige arbeidsrytme, langsam begynnelse om morgenen, høydepunktet nås ut på for-

„Still straks tresorets kjenneord straks om på ordet Lucindel!“

middagen, noe langsommere arbeids-tempo ved middagstider og et nytt toppunkt om ettermiddagen. Det løpende band skal stå til arbeiderens tjeneste og ikke omvendt; det er et verktøy og ikke en arbeidsherre.

Teknikken er blitt en livsmakt og den må kunne tøyles som en hest. Når vi skal til å anvende denne krigs tekniske erfaringer for fredsproduksjonen, så vil det ikke komme an på så snart som mulig å forlate naturen, men — under ledelse av en ansvarlig stab — med teknikkens hjelp å tjene menneskets livslover. Når vi går i gang med å bygge hus etter de nyeste tekniske metoder, da vil vi ikke skape steinberg etter eksempel fra Manhattan, men byer hvor en kan se himmelen.

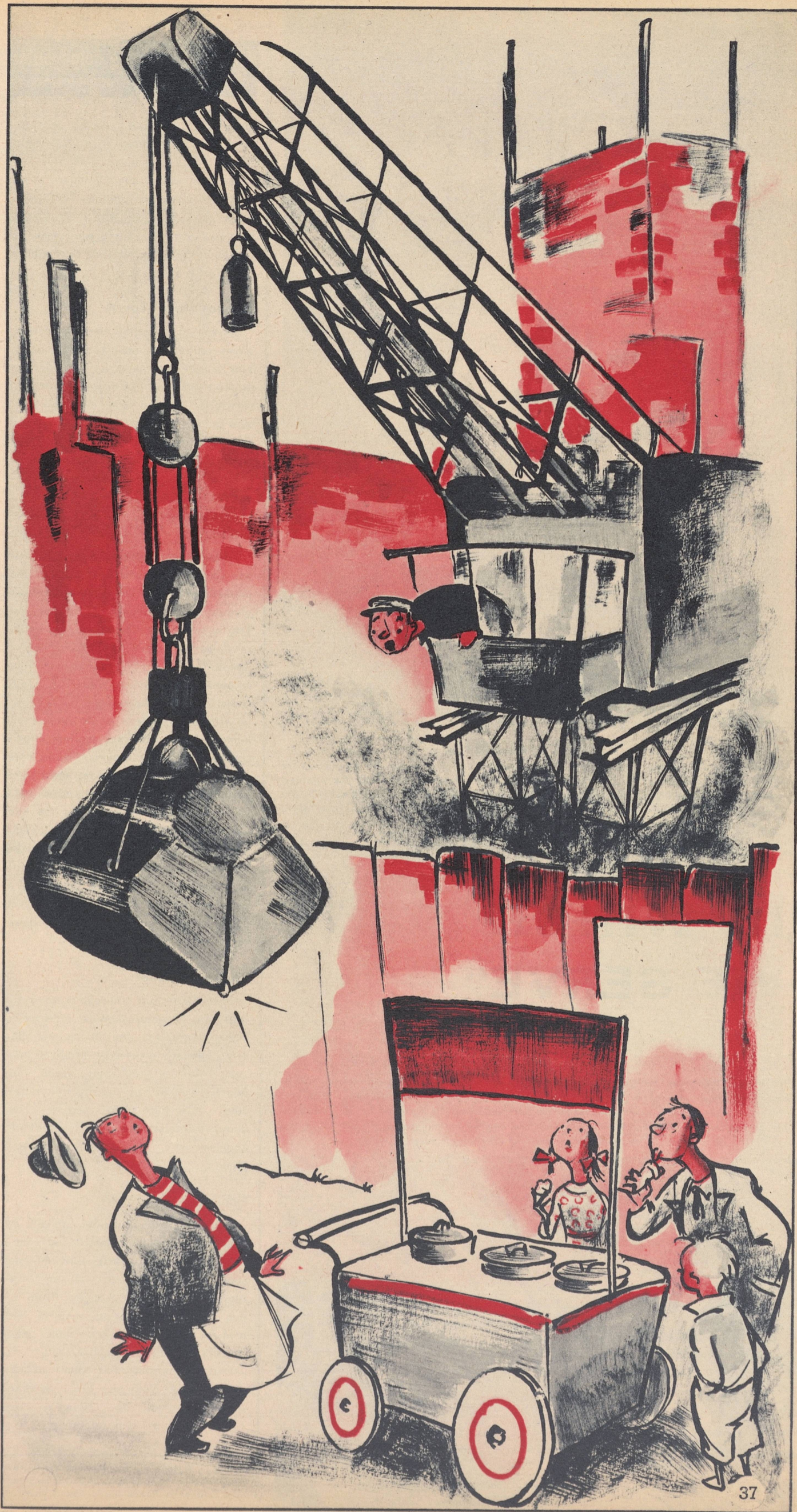
Det store mål

Jordens energier, framfor alt elektrisiteten, må nyttiggjøres, for dermed å frigjøre nye skapende krefter, derved vil f. eks. bonden kunne drive en intensivere kultivering av jorden. Kommunikasjonene mellom bosted og arbeidsplass må bli forbedret for derved å forkorte de unyttige timer på arbeidsvegen og forlenge fritiden for hagen, familien og den framtidige folkesunnhetspark. Slik kan en med teknikkens hjelp på en hittil uant måte forhøye menneskets livsfølelse, dets arbeidsberedskap og arbeidsglede samt utbyttet av den private tilværelse. Først når en blir klar over at teknikken kan tøyles — ikke for å la den fra galopp falle tilbake til skritt, men for å styre den etter rytterens vilje, har en erkjent dens sanne betydning.

Alle tekniske framskritt kan bare bedømmes etter deres nytte — derfor viser også De forente stater og Sovjetunionen på den mest overbevisende måte hvorhen teknikken kan føre oss når den blir herre over vår skjebne. Her ser vi de grenser som er trukket opp for teknikken, denne representant for den sivilisatoriske utvikling, overfor kunsten. En maskin ender uvegerlig før eller seinere på skraphaugen. En bil fra 1920 er ikke ærverdig, men latterlig. Et kunstverk derimot utstråler sin virkning over århundrer. Hvilke virkninger de tekniske framskritt — f. eks. det elektriske lys eller sentraloppvarmingen — har hatt på den menneskelige organisme, vet vi enno ikke så nøye. Men vi må studere dem for å unngå farer. Så unnnværlig teknikken enn er, så store er disse farer, framfor alt når de vil påtvinge oss å tenke bare på en tings nytte.

Samtidig viser de nyeste erfaringer oss at vi europeere har overvunnet teknikken som sykdom og at vi er vokst inn i en sunnhetsprosess. Teknikken er ikke herre over vår skjebne, men i høyeste grad dens tjener.

→
Kranføreren: „For ti pfennig is takk!“

The fashionable people were laden with jewels. Most bejeweled were Mrs. George W. Kavanaugh and Lady Decies whose entry was viewed with distaste by spectator.

De fornemme var behengt med juveler. Mest „juvelert“ var fru George W. Kavanaugh og lady Decies, hvis inntreden en tilskuer her betrakter med misnøye. Dette bilde fra åpningsforestillingen i Metropolitan Oper i New York bringer det amerikanske tidsskrift „Life“. Til ære for Sovjetunionen ble det — „as a tribute to the USSR“ — oppført den gamle, store opera av Mussorgsky. „Boris Godunov“

„IN WHICH WE SERVE“

De mindre fornemme må på samme tiden kjempe, bli eller dø — på den annen side av det store oseanet, som sikrer Amerika på alle sider. (Bildet fra New Guinea.) Hvorfor?? Det vet de ikke så nøye... sikkert ikke for sitt folks interesse! De kjemper for de fornemmes høyfinansens verdensherredømmeplaner, og for at damene Kavanaugh og Decies alltid kan supplere sin juvelbestand i henhold til moten

Kjensgjerninger og dokumenter

Fortsatt fra side 23

fatter Erich Weinert, engang redaktør av det tidligere tidsskriftet „Die Weltbühne“. Ved hans side finnes bl. a. også de to tyske kommunistledere Pieck (der som nevnt er medlem av Kominterns „likvidasjonskomité“) og Florin. Dessuten nevner Moskva også navn på fangne tyske offiserer som skal tilhøre „den tyske komité“.

Tsjekkoslovakisk komité

Selvom vi ikke har noen nøyne oppgaver om en organisert tsjekkoslovakisk komités eksistens, så vet man dog at der i Russland eksisterer en tsjekkoslovakisk divisjon, som arbeider sammen med den røde armé og ingen forbindelse har med arméen til den tsjekkoslovakiske emigrantregjering i London. (Moskvakringkasteren den 20. september.)

Jugoslavia

I Peter II.s tidligere rike er situasjonen særlig komplisert. Man kjenner den motsetning som er tilstede mellom general Mihailovitsjs armé og „marsjal Tito“s, av hvilke den sistnevnte „allerele har kjempet mot fascismen i Spania“ og „leder folkearméen for den nasjonale jugoslaviske befrielse“. (Sosialistiske Bulletin, oktober 1943.) Disse to arméers eksistens er et symbol på kampen om innflytelsen mellom angelsaksene og Sovjetunionen. Denne siste ser i Titos armé — som etter den sosialistiske bulletin fra oktober 1943 „er sammensatt av proletarer fra alle land“ og skal være „en legemliggjørelse av det bekjente marxistiske slagord „proletarer i alle land, slutt dere sammen“ — et instrument til å sikre seg så vel det åndelige som det diplomatiske herredømme over disse områder.

„Italiensk komité“

Også Italia har allerede i noen tid hatt sin befrielseskomité i Moskva. Denne, opprettet den 21. august, har etter den sovjetrussiske radio til mål „ett fritt og uavhengig Italia“ og opprettelsen av en virkelig folkeregjering. Man kan spørre seg selv om denne fødselsmelding har beredt de angelsaksiske regjeringer noen stor glede...

Finnland

Den beryktede Kuusinen, medlem av Kominterns eksekutivutvalg, og som i den finsk-russiske krig ble betegnet som overhodet for den „finske folkeregjering“, er atter kommet fram på den politiske scenen og avslører dermed moskvaregjeringens planer med henblikk på dette lille, frie land.

Denne holdning hos den russiske regjering har vakt stor uro i de skandinaviske land, og „Svenska Dagbladet“ skriver i den anledning:

„Alle kretser som ønsker at Finland får en fred der garanterer landets uavhengighet og frihet og tilfredsstillende forhold til dets østlige nabo, spør seg selv urolig om man i denne handlingsmåte skal se den måte hvorpå Moskva vil fortolke atlanterhavsdeklarasjonen som jo er anerkjent av Stalin...“

De baltiske stater

Sovjetunionens stilling til disse små stater karakteriseres bl. a. ved den kjensgjerning at de øverste sovjetråd og folkekommissærenes råd for sovjetrepublikkene Litauen, Estland og Latvia oppholder seg i Moskva. De holder møter der med samtykke av de ledende sovjetmyndigheter. Den 21. juli fant der i Moskva sted et høytidelig møte av disse presidenter og rådsmedlemmer. De rettet til befolkningen i de baltiske land et opprop som sluttet med disse ord: „Leve de sosialistiske sovjetrepublikker Litauen, Estland og Latvia, leve Sovjetunionen, vårt sterke og uovervinnelige fedreland!“ Om de baltiske folks mening om kommunismen spørres der heller ikke i dag mer enn ved annekasjonen av disse stater i 1940...

Konklusjon

Disse rent dokumentariske kjensgjerninger gir, som det synes oss, et tydeligere svar enn alle avhandlinger av alminnelig art på det spørsmål vi satte fram i begynnelsen av denne artikkel om Kominterns oppløsning har ført med seg en virkelig endring i den internasjonale kommunistiske virksomhet. De politiske iakttagere glemmer ved sin bedømmelse av situasjonen så altfor ofte at Sovjetunionen utnytter enhver mulighet til med alle disponible midler å øke sin innflytelse i Europa. Dens diplomati, som støtter seg til den militære makt, utvider stadig sin innflytelse. Som eksempler kan man her bare nevne dets virksomhet i Middelhavskomiteen, i kontrollkomisjonen for Italia, i den interallierte kommisjon i London og endelig i komiteen i Algerie. Men det tredje element i Sovjet-Russlands spill er revolusjonens idé. Det lar seg ikke nekte, som innledningsvis slått fast, at de bearbeider en allerede godt forberedt jordbunn. Hvor stor vilde vel ikke Sovjetunionens makt bli, dersom ekstreme venstre-regjeringer, „valgt fritt av folket“ (for det er de alltid etter sovjetterminologien) fikk herredømmet i de herjede europeiske land? Sovjetunionen hadde dermed vunnet herredømmet på Kontinentet uten å ofre en eneste divisjon. Heldigvis er der visse omstendigheter som står i veien for disse planer.

„Schweizer Monatsheft“ fortaper seg så i sine konklusjoner i vage spekulasjoner angående motsetninger mellom England og USA på den ene side og Sovjetunionen på den annen side. For Europa eksisterer der bare en garant som kan utelukke realiseringen av Moskvas planer på Kontinentet: den tyske forsvarsmakt.

Vakkert og velpleid hår

med

Dralle

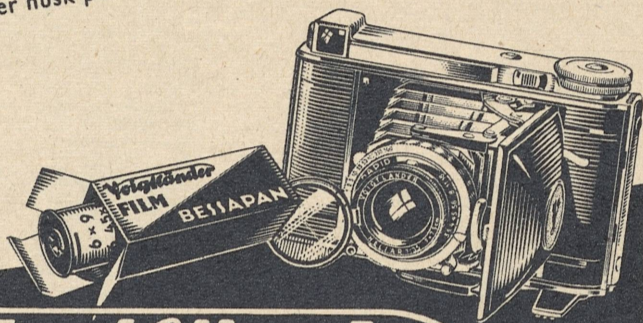

Hvilken er vel den største?

Ser De, slik kan synet bedra, for i virkeligheten er begge figurene like store.

Et Voigtländer-kameras øye kan en imidlertid stole ubetinget på, — det lar seg ikke bedra!

Gled Dem derfor, hvis De alt har et Voigtländer-kamera, eller husk på det, når det igjen blir å få kjøpt.

Voigtländer

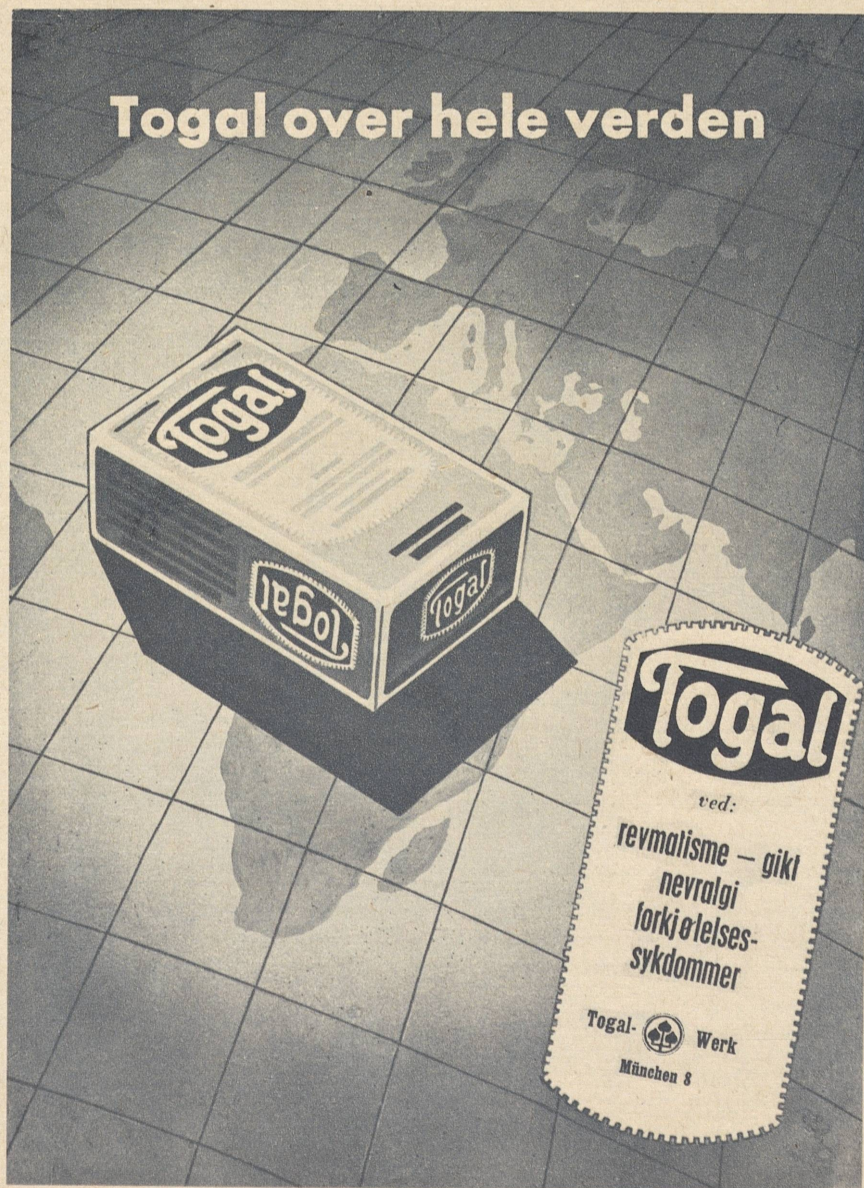

En ren og feisk duft

Man kan heller ikke lenger framstille Lohse Uralt Lavendel uinnskrenket, men no som får man det ekte og uforandret. Den som kan innrette seg litt, har det lenge, for det behøves jo bare et par dråper for et kvarters forfriskning. Og det skulde man gjøre! Man føler seg straks bedre, man arbeider også lettere i omgivelser som er fulle av frisk duft.

Togal over hele verden

Togal

ved:

revmalisme — gikt
neuralgi
forkjølelses-
sykdommer

Togal-Werk
München 8

Signal

Anakronisme

I bestemors kjole - på stålhe-
sten av i dag! Slik begir
en ung filmskuespiller-
inne seg til arbeid
i atelieret